

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. Program gradnje i uređenja prostora grada Valpova

Temeljni pristup izradi UPU-a grada Valpova zasnivao se na :

1. vraćanju Valpovu karaktera urbanog centra koji je bio ugrožen nizom neadekvatnih urbanih intervencija, te naglasak na karakteru povijesne ambijentalne jezgre grada ;
2. uključenju prirodnih vrijednosti u urbano tkivo: Valpovački perivoj, parkovi, zelene površine i zaštitno zelenilo; aktiviranje obala Karašice ;
3. racionalizaciji urbanog razvoja grada interpolacijama u sklopu postojećih, djelomično izgrađenih i komunalno opremljenih gradskih područja ;
4. pružanju prostornih preduvjeta za obnovu i restrukturaciju postojećih i izgradnju novih gospodarskih potencijala na temeljima profitabilnosti, tržišnim principima, te privatizacije uz orijentaciju na razvoj manjih i srednjih pogona koji ne opterećuju okoliš;
5. prometnom i komunalnom opremanju grada.

U odnosu na dosada važeći GUP Valpovo - Belišće - Bistrinci naročito je potrebno naglasiti potrebe novog sagledavanja slijedećih segmenata prostora :

PODRUČJE OBUHVATA UPU-a :

GUP Valpovo - Belišće - Bistrinci je, osim grada Valpova, obuhvaćao i naselja Belišće i Bistrinci koji se danas nalaze na području Grada Belišća. Urbanistički plan uređenja grada Valpova, u skladu s novim teritorijalnim ustrojem, obuhvaća samo područje koje je u nadležnosti Grada Valpova.

Sagledavanje konurbacijskih odnosa Valpova i Belišća ostvareno je kroz istovremenu izradu UPU Valpova i UPU Belišća i zadovoljavanjem postavki Prostornog plana Osječko - baranjske županije koji objedinjava regionalne interese.

zaključak : - UPU-om obuhvaćeno samo područje Grada Valpova

DEMOGRAFSKI RAZVOJ :

Demografski razvoj planiran GUP-om Valpovo - Belišće - Bistrinci bio je temeljen na velikom kvantitativnom povećanju broja stanovnika grada (uglavnom očekivanim useljavanjem iz gravitirajućeg ruralnog područja).

Kako su najnoviji demografski pokazatelji pokazali da će broj stanovnika na urbanom području Valpova stabilizirati bez velikih kvantitativnih povećanja, UPU-om su rezervirane realne površine za razvoj u skladu s demografskim procjenama očekivanog broja stanovnika u gradskom području.

zaključak : - potreba realne projekcije demografskog razvitka

IMOVINSKO - PRAVNI ODNOSI :

Temeljite društvene promjene u proteklom razdoblju, imaju i neposredni utjecaj na način korištenja prostora. GUP Valpovo - Belišće - Bistrinci bio je izrađen uz pretpostavku tzv. "društvenog vlasništva" nad zemljištem što je uključivalo i adekvatne instrumente provođenja (podruštvljavanje zemljišta, korištenje prava prvokupa građevnog zemljišta i sl.), te nije u dovoljnoj mjeri respektirao vlasničke odnose kao jedan od bitnih parametara prilikom planiranja prostora.

Prostorni planovi nove generacije moraju u znatno većoj mjeri uzeti u obzir interese korisnika prostora kao i mogućnosti etapne i postupne realizacije. Velike i skupe zahvate u prostoru, gdje god je to moguće, treba zamijeniti politikom postupnog nadograđivanja urbanog tkiva.

zaključak : - potreba respektiranja postojećih vlasničkih odnosa u prostoru

POVRŠINE ZA IZGRADNJU :

Površine namijenjene izgradnji na području grada Valpova bile su dimenzionirane u skladu s procjenama intenzivnog demografskog rasta, te su obuhvaćale i dijelove gradskog prostora na kojima u dužem vremenskom razdoblju neće biti potrebe za gradnjom (npr. stambene zone južno od Karašice u zapadnom dijelu grada).

Kako određivanjem namjene pojedinih prostora za izgradnju prostora Grad Valpovo preuzima i obvezu da navedene prostore komunalno opremi, u skladu s trendom održivog razvoja i racionalizacije urbanog razvitka, potrebno je izvršiti kritičku procjenu stvarnoo potrebnih građevnih površina za pojedine namjene u gradskom području.

zaključak : - potreba smanjenja izgradivih površina u gradu

centar Valpova - pješačka zona na Trgu Kralja Tomislava

PLAN NAMJENE POVRŠINA :

Planom namjene površina bile su rezervirane velike površine za razvoj industrije i višestambenu stambenu gradnju. Danas su znatno promijenjene spoznaje o potrebama i mogućnostima kvalitetnog razvoja grada, te se urbani razvoj usmjerava prvenstveno na poboljšanje kvalitete života, a ne na kvantitativno povećanje broja stanovnika. Kao posljedicu polaznih postavki potrebno je UPU-om planirati kompletiranje postojećih stambenih zona koje će zadovoljiti potrebe planiranog broja stanovnika, uključivo poboljšanje standarda stanovanja.

Vezano na umjeren demografski rast, ali i sve izraženiji trend razvoja uslužnih djelatnosti kao i razvoj novih tehnologija koje je moguće integrirati u urbanom tkivu (zone mješovite namjene), moguće je bitno smanjiti velike površine planirane UPU-om za industrijske zone.

zaključak : - potreba smanjenja površina stambenih i industrijskih zona

PROMETNI I INFRASTRUKTURNI SUSTAVI :

Sustavi komunalne infrastrukture na području grada Valpova danas uključuje vodovodnu, kanalizacijsku, elektroenergetsku, plinsku i telekomunikacijsku mrežu.

Za razvoj i poboljšanje kvalitete opremanja prometnog i komunalnih sustava potrebno je najnovija rješenja uključiti u koncept prostornog rješenja UPU-a grada Valpova.

zaključak : - potreba ugrađivanja aktualnih rješenja prometnog i komunalnih sustava

ZAŠTITA VRIJEDNOSTI PROSTORA I OKOLIŠA :

Jedna od prioritarnih mjera zaštite prostora, kao temeljnog razvojnog resursa odnosi se na održivi razvoj naselja i ograničenje širenja građevnih zona u skladu sa stvarnim razvojnim potrebama i procijenjenim demografskim rastom.

U sklopu izgrađivih površina u području obuhvata UPU-a grada Valpova provedbenim odredbama potrebno je definirati način i postupak gradnje svih građevina, a naročito onih s mogućim utjecajem na okoliš, te u realizaciji pojedinih zahvata u najvećoj mogućoj mjeri koristiti dostignuća suvremene tehnologije i poštivati zakonske propise vezane na zaštitu okoliša.

zaključak : - zaštita urbanog prostora od mogućih negativnih utjecaja

3.2. Osnovna namjena prostora

Uzimajući u obzir postojeće stanje u prostoru, provedenu analizu važećih dokumenata prostornog uređenja koji su bili izrađivani za gradsko područje, kao i temeljne ciljeve i polazišta razvitka prostornog uređenja grada Valpova, definirani su organizacija, korištenje, namjena, uređenje i zaštita površina na gradskom području.

Planom namjene površina UPU grada Valpova su, u skladu s postavkama Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98), predviđene slijedeće kategorije korištenja prostora :

3.2.1. MJEŠOVITA NAMJENA

Mješovita namjena - pretežito stambena

Mješovita namjena - pretežito poslovna

Kako bi se racionalizirala nova gradnja u skladu s aktualnim demografskim kretanjima donesena je strateška odluka da će se urbana obnova na području Valpova prvenstveno koncentrirati na sanaciju i interpolacije u dosada izgrađenim urbanim područjima, te novu gradnju u zonama koje je moguće jednostavno opremiti komunalnom infrastrukturom, a čijom izgradnjom se racionalizira izgradnja novih uličnih poteza.

UPU-om grada Valpova napuštena je naglašena distinkcija između stambenih i središnjih gradskih područja, te su definirana područja :

- **mješovite, pretežito stambene namjene (M1)**
Zone mješovite namjene s dominantnim stanovanjem su prostori u kojima su postojeće i planirane građevine pretežito stambene namjene, a moguća je gradnja poslovnih, gospodarskih i pomoćnih građevina, te građevina javne i društvene namjene koji ne ometaju stanovanje.
- **mješovite, pretežito poslovne namjene (M2)**
Zone mješovite namjene s dominantnim poslovnim sadržajima su prostori u kojima su postojeće i planirane građevine poslovne i stambene namjene, s tim da u prizemljima prevladava poslovna namjena (uredi, trgovina, usluge, ugostiteljstvo i ostali sadržaji koji ne smetaju stanovanju). U ovim zonama moguća je, u sklopu stambene parcele ili na zasebnim parcelama, i gradnja javnih i društvenih građevina, te poslovnih i gospodarskih te pomoćnih građevina koje ne ometaju stanovanje.

U zonama mješovite namjene nije isključena gradnja: prostora za javne i prateće, trgovačke i uslužne, turističke i ugostiteljske sadržaje, vjerskih građevina, manjih prostora za rad bez štetnih utjecaja na okoliš, infrastrukturnih i komunalnih građevina i uređaja bez štetnih utjecaja na okoliš, te manjih zelenih površina, športsko - rekreacijskih površina i dječjih igrališta. Način gradnje u zonama mješovite namjene detaljno je definiran provedbenim odredbama u sklopu Odluke o donošenju UPU-a grada Valpova.

U prostorima mješovite namjene s dominantnim poslovnim sadržajima u pravilu su u prizemljima zgrada predviđeni poslovni sadržaji, dok na višim katovima zgrada mogu biti smješteni stanovanje ili poslovni sadržaji. Ovaj tip gradnje planiran je u gradskom središtu, ali i u nizu atraktivnijih gradskih područja.

Kako postoji niz neriješenih prostornih konflikata u centru Valpova i ostalim područjima mješovite namjene s dominantnim poslovnim sadržajima u ovim izrazito atraktivnim gradskim prostorima potrebno je po mogućnosti provesti sustavnu izgradnju na temelju dokumenta prostornog uređenja užih područja (detaljni urbanistički plan).

Uz ostvarenje razvojnih potreba grada u prostoru povijesne jezgre se planira i zaštita spomenika kulturne baštine i ambijentalnih vrijednosti na temelju smjernica Državne uprava za zaštitu prirodne i kulturne baštine.

3.2.2. JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA

Javne i društvene djelatnosti pripadaju grupi središnjih funkcija, čine urbanu nadogradnju nekog područja, te su usmjerene prema podizanju standarda i kvalitete života. One podižu obrazovnu, kulturnu i znanstvenu razinu te zdravstvenu kulturu cjelokupnog stanovništva u njihovom gravitacijskom i utjecajnom području i predstavljaju aktivnog činitelja ekonomskog i društvenog razvoja.

Razvitak javnih i društvenih djelatnosti u Valpovu je u skladu s predviđenim društvenim i gospodarskim razvitkom. Pojedini sadržaji raspoređeni su u gradskom tkivu i, uzimajući u obzir očekivanu stabilizaciju broja stanovnika grada Valpova, uz potrebne rekonstrukcije ili proširenja uglavnom će zadovoljavati potrebe grada u planskom razdoblju. UPU-om je rezerviran niz lokacija za smještaj gradskih javnih ili društvenih sadržaja, no kako bi se omogućilo fleksibilnije korištenje prostora konačna namjena tih prostora nije određena.

Smještaj manjih javnih i društvenih sadržaja moguć je također i u sklopu zona mješovite i gospodarske namjene, te u sklopu zelenih površina u skladu s ograničenjima definiranih odredbama za provođenje UPU-a.

U skladu s postavkama Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98) UPU-om grada Valpova je u sklopu površina javnih i društvenih djelatnosti predviđena mogućnost smještaja slijedećih sadržaja :

- upravna namjena,
- socijalna namjena,
- zdravstvena namjena,
- predškolska namjena,
- školska namjena,
- visoko učilište,
- kultura,
- vjerska namjena.

Javne službe i uprava

U skladu sa zakonima i propisima Republike Hrvatske, te političko - teritorijalnom ustrojstvu zemlje, uspostavljen je sustav javnih službi državne uprave, te lokalne samouprave i uprave na gradskoj razini.

Za sadržaje javnih službi državne uprave, zatim lokalne samouprave i uprave na županijskoj, gradskoj i mjesnoj razini, te djelatnost ostalih službi i institucija treba osigurati prostorne uvjete rada i razvoja. Isto tako treba obuhvatiti potrebe vezane na pravosudne funkcije (općinski sud, katastar, državno odvjetništvo i pravobraniteljstvo, odvjetništvo, javni bilježnici i drugo).

Socijalna skrb¹⁵

Djelatnost socijalne skrbi je od posebnog interesa za Državu kako bi se ostvarili ciljevi osiguranja podjednakih uvjeta života svim stanovnicima. U okvirima suvremenih koncepcija u radu socijalnih službi planirano je ostvariti zadovoljavajuću mrežu i kapacitete javnih ustanova socijalne skrbi za sve vrste korisnika.

Na području obuhvata UPU-a grada Valpova postoji Centar za socijalnu skrb Valpovo. Planirana je izgradnja novog poslovnog prostora Centra za socijalnu skrb Valpovo na zemljištu koje je darovao Grad Valpovo.

Domove socijalne skrbi za starije i nemoćne osobe, kao i ostale vrste domova, mogu osnivati sve fizičke i pravne domaće i strane osobe, te je predviđena mogućnost izgradnje novih ili prenamjene postojećih objekata za potrebe obavljanja djelatnosti socijalne skrbi.

Zdravstvena namjena¹⁶

Mreža zdravstvenih djelatnosti temelji se na uvođenju tržišnih zakonitosti u zdravstvu, uz omogućavanje otvaranja privatne prakse i osnivanja privatnih ustanova. Mreža zdravstvene djelatnosti primarne i bolničke zaštite okosnica je cjelokupnog sustava i utvrđena je Planom zdravstvene zaštite (NN 79/02) i Mrežom zdravstvene djelatnosti (NN 85/02).

Na području Grada Valpova zdravstvenu djelatnost obavlja Dom zdravlja Valpovo u nekoliko objekata paviljonskog tipa na adresi K. P. Krešimira IV br. 4. Djelatnost Doma zdravlja Valpovo obuhvaća: opću i obiteljsku medicinu, zdravstvenu zaštitu žena, zdravstvenu zaštitu predškolske djece i polivalentnu stomatološku zaštitu. Na svom području Dom zdravlja također osigurava higijensko - epidemiološku djelatnost, hitnu medicinsku pomoć, laboratorijsku, radiološku i drugu dijagnostiku.

Ljekarnička djelatnost osigurava opskrbu lijekovima stanovništva, zdravstvenih i drugih ustanova, organizacija i zdravstvenih djelatnika koji obavljaju privatnu praksu. Ljekarnička djelatnost se obavlja u zdravstvenim ustanovama u sklopu Doma zdravlja Valpovo (Osječka 3), te u ustanovama u vlasništvu fizičkih i pravnih osoba, ili u privatnim ljekarnama.

Dom zdravlja Valpovo obavlja djelatnost hitne medicinske pomoći koja obuhvaća mjere hitne medicinske pomoći i osigurava prijevoz oboljelih, stradalih i ozlijeđenih u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu i pruža medicinsku pomoć za vrijeme prijevoza.

Osim navedenih zdravstvenih ustanova u gradu djeluje nekoliko privatnih lječničkih ordinacija za zdravstvenu i stomatološku zaštitu.

Ministarstvo zdravstva ne planira izgradnju novih zdravstvenih građevina na području grada Valpova¹⁷.

Odgovj i obrazovanje¹⁸

---

¹⁵ prema podacima:

- MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE SKRBI, Uprava socijalne skrbi (dopis broj: 550-01/02-01/56, urbroj: 524-05/2-02-1 od 19. ožujka 2002. godine i dopis broj: 550-01/02-01/236, urbroj: 524-05/1-1-02-1-1/6 od 25. ožujka 2002. godine)

- OSJEČKO - BARANJSKA ŽUPANIJA, Upravni odjel za društvene djelatnosti (dopis klasa: 053-01/02-01/1, urbroj: 2158/1-01-14-02-3 od 04. veljače 2002. godine)

¹⁶ OSJEČKO - BARANJSKA ŽUPANIJA, Upravni odjel za društvene djelatnosti (dopis klasa: 053-01/02-01/1, urbroj: 2158/1-01-14-02-3 od 04. veljače 2002. godine)

¹⁷ MINISTARSTVO ZDRAVSTVA (dopis klasa: 350-07/02-01/0001, urbroj: 534-04-13-02-0002 od 21. siječnja 2002. godine)

Kako bi odgoj i obrazovanje mogli uspješno ispunjavati svoje zadaće predviđeno je da nadležne županijske, odnosno gradske službe, na temelju kritičke raščlambe postojeće mreže ustanova za obavezno osnovno i srednješkolsko obrazovanje, odnosno mreže ustanova za odgoj djece predškolske dobi, izrade mrežu koja će biti u funkciji demografskog "pokrivanja" i demografskog razvoja, pogotovo slabije naseljenih područja Grada Valpova.

Dječji vrtić "Maza" u Valpovu ima optimalni kapacitet od 140 djece u 6 skupina (dvije jasljičke i četiri vrtićke skupine). Vrtić ima korisnu površinu od 742 m² i obnovljen je 1998. godine.

U Valpovu je osnovno obrazovanje organizirano u osnovnoj školi "M. P. Katančića". U školu je školske godine 2001/2002. bilo upisano 850 učenika u 35 razrednih odjeljenja. Škola ima područna odjeljenja u Bocanjevcima, Nardu i Šagu, te 3 posebna odjeljenja (za VI - VIII razred). Škola ukupno raspolaže sa 25 učionica i kabineta i športskom dvoranom (površine 395 m²) na korisnoj površini od cca 4.100 m² i vanjskom prostoru od 43.500 m² (cca 4,35 ha).

U Srednju školu Valpovo bilo je u školskoj godini 2001/2002. upisano 974 učenika u 35 razrednih odjeljenja (16 učionica i 8 kabineta). Škola je opremljena sadržajima prema "Minimalnom pedagoškom standardu" (specijalizirane učionice i kabineti, knjižnica), a 1999. godine otvorena je Gradsko - školska športska dvorana sa 700 mjesta za sjedenje i s mogućnošću odigravanja međunarodnih odbojkaških i rukometnih utakmica. Škola na parceli od cca 9,0 ha raspolaže s vanjskim športskim terenima površine cca 3.440 m².

Kultura

Nositelj kulturnih zbivanja u Gradu Valpovu je Ustanova za kulturne djelatnosti "Ante Evetović Miroljub" koja u svom sastavu ima :

- Muzej Valpovštine,
- Gradsku knjižnicu,
- Centar za kulturu i
- područno odjeljenje niže glazbene škole "Franjo Kuhač" Osijek.

Tradicija Valpova je razvijena kulturna djelatnost, te značajan doprinos kulturnom životu grada svojim djelovanjem daju amaterske udruge :

- HKUD "Valpovo 1905"
- HPD "Katančić"
- Puhački orkestar DVD-a Valpovo
- Matica Hrvatska
- Hrvatska čitaonica u Valpovu
- Mažoretkinje Grada Valpova
- Društvo prijatelja starina.

Najznačajnija manifestacija amaterskog kulturnog stvaralaštva je "Ljeto Valpovačko" program kojeg obuhvaća izložbe likovnih radova slikara s područja Valpovštine, izložbe rukotvorina, koloniju slikara i kipara, koncert pjevačkih zborova i puhačkih orkestara, kazališne predstave, reviju pjevača amatera, izdavanje "Valpovačkog godišnjaka", natjecanju u spravljanju jela na starinski način i Kulenijada, a završava smotrom folklor.

Tehničkom kulturom bavi se Zajednica tehničke kulture Valpovo koja obavlja obučavanje svojih polaznika s vještinama i saznanjima iz područja modelarstva, informatike, astronomije, fotografiranja itd.

¹⁸ prema podacima:

- Ured državne uprave u Osječko - baranjskoj županiji, Ured za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu (dopis klasa: 602-01/02-01/307, urbroj: 2158-02-03/3-02-2 od 24. siječnja 2002. godine)
- MINISTARSTVO PROSVJETE I ŠPORTA (dopis klasa: 404-03/02-1/03, urbroj: 532-05-02/2-02-3 od 21. siječnja 2002. godine)

Dominantnu ulogu u informiranju ima radio postaja Hrvatski radio Valpovština, Valpovo koji emitira cjelodnevni radio program na 89 MHz.

U Valpovu također djeluje i Kinematograf "Tomislav".

Vjerska namjena

Vjerskim zajednicama, koje su jednake pred zakonom i odvojene od države, u sklopu zona javne ili mješovite namjene, a detaljnije na razinama prostornih planova užih područja treba omogućiti odgovarajuće prostorne preduvjete za obavljanje vjerskih obreda, te osnivanje socijalnih i dobrotvornih ustanova.

3.2.3. GOSPODARSKA NAMJENA

UPU-om grada Valpova su, u skladu s postavkama Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98), predviđene slijedeće gospodarske djelatnosti :

Gospodarska namjena - proizvodna (industrijska, zanatska)

Na prostoru grada Valpova planira se zadržavanje postojećih površina industrijskih zona, te nove proizvodne zone u južnom ("Zona male privrede" utvrđena DPU-om) i istočnom dijelu grada (istočno od kompleksa "Valpovo" d.d. i željezničke pruge). U sklopu proizvodnih zona planiran je smještaj većih i srednjih proizvodno zanatskih ili industrijskih pogona i sadržaja koji se neće moći locirati u sklopu zona mješovite namjene.

Manji proizvodni sadržaji, za koje u današnjim uvjetima postoji veliki interes poduzetnika, mogu se odrednicama UPU-a smještavati na dva načina :

- u sklopu zona mješovite gradnje (u skladu s Odredbama za provođenje UPU-a) čime se omogućuje fleksibilnost, uz nužno poštivanje odrednica o očuvanju okoliša,
- u sklopu posebnih proizvodnih ili poslovnih zona, čime se omogućuju manji troškovi opremanja i uređivanja zemljišta, ostvarivanje mogućih beneficija u cilju podržavanja poduzetništva i slično.

Kao mogući novi proizvodni sadržaji u Valpovu se predviđaju prvenstveno manji prerađivački kapaciteti na bazi proizvodnje hrane, prerade drva, proizvodnja građevnog materijala, komunalne usluge, ali i sve druge proizvodnje koje ne zagađuju okoliš, a privučene su dobrim prometnim položajem, obrazovanom radnom snagom i olakšicama koje pruža država, županija ili lokalna samouprava.

Za potrebe uvođenja novih korisnika i radnih procesa u prostore radnih zona potrebno je izraditi odgovarajuću urbanističku dokumentaciju. Radi zaštite krajobraza i utjecaja prema susjednim gradskim područjima planira se uređenje zelenih pojasa u kontaktnim područjima prema stambenim, javnim, društvenim i rekreativnim sadržajima.

Gospodarska namjena - poslovna (uslužna, trgovačka, komunalno servisna)

UPU-om grada Valpova je predviđeno, uz zadržavanje postojećih, i otvaranje niza novih površina poslovne namjene koja može uključivati različite poslovne, uslužne, trgovačke ili komunalno servisne sadržaje.

Postojeće poslovne površine u gradu najčešće će biti potrebno u znatnoj mjeri rekonstruirati i obnoviti kako bi se postigao najpovoljniji ekonomski učinak korištenja ovih prostora koji su u pravilu smješteni na atraktivnim gradskim lokacijama.

Ugostiteljsko turistička namjena

Ministarstvo turizma ne posjeduje posebnom turističkom razvojnom dokumentacijom i podacima za prostor grada Valpova,¹⁹ no Pravilnikom o proglašenju i razvrstavanju turističkih mjesta u razrede (NN 75/94, 69/97, 78/99 i 78/99) grad Valpovo razvrstan je, prema određenim turističkim atributima, u turističko mjesto D razreda.

Ugostiteljski i turistički kapaciteti Valpova danas nisu opremljeni za kvalitetnu ponudu te u gradu trenutno nema smještajnih kapaciteta, a ugostiteljska ponuda je na niskoj razini. Uz postojeće ugostiteljske sadržaje, grad bi kao kompleksni turistički kapacitet morao pružiti niz dodatnih turističkih usluga (prvenstveno sještajne kapacitete, te potom informativne, servisne, trgovačke, športsko - rekreacijske, zdravstvene i druge usluge). Područje gradskog centra Valpova razvija se u turistički centar, prvenstveno zbog potreba poslovnog i tranzitnog turizma, no Valpovo svojim kulturno - povijesnim sadržajima, te graditeljskom baštinom može zadovoljiti i kulturne potrebe potencijalne turističke klijentele.

Ugostiteljsko - turistički sadržaji u Valpovu smještavaju se u sklopu poslovnih i zona mješovite namjene, te se ne predviđa uređenje posebnih zona isključivo ugostiteljsko - turističke namjene.

3.2.4. ŠPORTSKO REKREACIJSKA NAMJENA

Održavanje psihofizičkih sposobnosti i zdravlja stanovništva, te sve aktivnije iskorištavanje slobodnog vremena, zahtijevaju da se što više pažnje posveti športskim aktivnostima, rekreaciji, zabavi i odmoru svih uzrasta stanovništva, osobito mladeži. Za ostvarivanje programa javnih potreba u športu treba osigurati prostor i druge uvjete za razvijanje športskih aktivnosti, rekreacije, zabave i odmora svim uzrastima stanovništva. Time treba biti obuhvaćena djelatnost športskih udruga i saveza, organiziranje i održavanje športskih natjecanja i priredbi, obavljanje stručnih poslova u športu, te izgradnja i održavanje športskih građevina i drugih sadržaja i nekretnina za potrebe športa, rekreacije, zabave i odmora stanovnika i drugih korisnika (turisti i posjetitelji).

Športske i rekreativne djelatnosti u Valpovu su danas organizirane u velikom broju športskih klubova. Najzastupljeniji su nogomet (NK "Valpovka - Valpovo Satnica", Škola nogometa s ukupno 100 polaznika) i odbojka (OK "Valpovka" i ŽOK "Vapovka"), te košarka, rukomet, stolni tenis, gimnastika i karate.

Mrežu objekata za šport i rekreaciju čine:

- objekti u funkciji športa u natjecateljskom smislu
- objekti namijenjeni zadovoljavanju potreba tjelesno - zdravstvene kulture učenika osnovnih i srednjih škola
- rekreacijski objekti i sadržaji namijenjeni najrazličitijim kategorijama korisnika.

Športske dvorane u okviru osnovnih i srednjih škola prvenstveno služe zadovoljavanju svoje osnovne namjene (održavanje nastave) ali i u druge športsko - rekreacijske namjene. U valpovačkim školama (Srednja škola Valpovo i Osnovna škola "M. P. Katančića") izgrađene su dvorane ukupne površine 650 m², te uređeni vanjski športski tereni ukupne površine 7.700 m².

---

¹⁹ MINISTARSTVO TURIZMA (dopis broj: 350-01/02-01/02, urbroj: 529-05/02-01 od 19. veljače 2002. godine)

športska dvorana u sklopu Srednje škole u Valpovu

teniski centar južno od osnovne škole u Valpovu

3.2.5. ZELENE POVRŠINE

Javne zelene površine - parkovi

Parkovi i gradsko zelenilo važan se element formiranja gradske slike Valpova pri čemu Valpovački perivoj i sustav parkovnih površina uz šetalište uz Karašicu imaju važnu ulogu u formiranju urbanog identiteta Valpova.

UPU-om se planira obnova i uređenje zapuštenih postojećih zelenih površina (parkovi, drvoredi, živice). Predviđa se sustavna obnova Valpovačkog perivoja²⁰ te parkovno uređenje i opremanje šetališta uz obale Karašice.

U smislu podizanja kvalitete urbanog okoliša u gradu planom se predviđa se uređenje niza manjih parkova na slobodnim prostorima u gradskom tkivu. Parkovne površine u gradu treba međusobno, odnosno s raznim gradskim sadržajima kvalitetno povezati uređenim pješačkim šetnicama.

Zaštitne zelene i poljoprivredne površine

Slobodne zelene površine (zaštitne zelene površine u sklopu građevnog područja, odnosno poljoprivredne površine izvan građevnog područja) čine ekološki okvir grada i UPU-om grada Valpova nije planirano dalje širenje grada na te prostore.

Šumske površine

Na prostoru obuhvata UPU-a Valpova nalaze se :

- dio šume "Zvjerinjak" u jugozapadnom dijelu grada;
- u istočnom dijelu grada (istočno od željezničke pruge) UPU-om je obuhvaćen dio šume "Panjik" koja se proteže sjeverno od ceste za Osijek.

Pošumljavanje novih površina na prostoru obuhvata UPU-a nije predviđeno.

3.2.6. POVRŠINE INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

Planom namjene površina predviđene su površine za razvoj prometnih infrastrukturnih sustava koji su relevantni u prostoru:

- koridori postojećih i planiranih cestovnih prometnica;
- veće površine za promet u mirovanju (parkirališta i garaže);
- veće pješačke površine;
- koridori željezničkih prometnica;
- objekti i uređaji ostalih infrastrukturnih sustava.

Svi infrastrukturni sustavi (koridori i uređaji) detaljno su prikazani na posebnom grafičkom prikazu (prikaz broj 2. - "Prometna, ulična i komunalna infrastrukturna mreža") a način njihovog uređenja i odnos prema ostalim namjenama u prostoru određeni su provedbenim odredbama.

---

²⁰ Izrađena je studija obnove parka (1989. god.) i projekt obnove parka (1991.god.).

3.2.7. POVRŠINE POSEBNE NAMJENE

Ministarstvo obrane Republike Hrvatske na području obuhvata UPU grada Valpova nema posebnih zahtjeva od interesa obrane.²¹

3.2.8. GROBLJE²²

Gradsko groblje Valpova nalazi se na sjeverozapadnom dijelu grada (uz ulicu Matije Gupca, odnosno gradsku obilaznicu). U sklopu starijeg dijela groblja je izgrađena kapelica, dok je u novijem dijelu groblja izgrađena mrtvačnica. Na groblju je evidentirano 3.760 grobnih mjesta.

U tijeku je proširenje groblja prema jugu (s postojećih 3,0 ha na ukupno 6,5 ha) čime će dugoročno biti zadovoljene potrebe grada Valpova.

3.2.9. VODNE POVRŠINE

Rijeka Karašica čini dio sjeverne granice obuhvata UPU-a grada Valpova (prema Belišću), a potom protječe središnjim dijelom urbanog područja i značajna je prostorna dominanta grada Valpova.

obale rijeke Karašice u Valpovu - planirano parkovno uređenje i opremanje šetališta

---

²¹ prema dopisu: MINISTARSTVO OBRANE, Uprava za gospodarenje, Služba za graditeljstvo i zaštitu okoliša (dopis klasa: 350-01/02-01/6, urbroj: 512M3-0202-02-03 od 25. veljače 2002. godine)

²² prema podacima "Dvorac" d.o.o. za komunalne djelatnosti, Valpovo, (dopis broj 40-2/2002. od 25.01.2002. god.)

3.3. *Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu, način korištenja i uređenja površina*

3.3.1. **NAMJENA POVRŠINA**

UPU-om grada Valpova ostvaren je slijedeći bilans površina :

namjena prostora	planirano UPU-om grada Valpova	
	ukupno	%
mješovita namjena - pretežito stambena	190,1 ha	21,6 %
mješovita namjena - pretežito poslovna	38,8 ha	4,4 %
javna i društvena namjena	9,5 ha	1,1 %
gospodarska namjena - proizvodna	40,0 ha	4,5 %
gospodarska namjena - poslovna	33,7 ha	3,8 %
športsko - rekreacijska namjena	21,9 ha	2,5 %
javne zelene površine	29,5 ha	3,4 %
zaštitne zelene površine	367,7 ha	41,8 %
šumske površine	46,5 ha	5,3 %
vodne površine	26,2 ha	3,0 %
površine infrastrukturnih sustava	69,2 ha	7,9 %
groblje	5,9 ha	0,7 %
SVEUKUPNO	879,0 ha	100,00 %

Analiza ostvarenog bilansa površina UPU-a grada Valpova pokazuje slijedeće :

- područje obuhvata UPU-a grada Valpova obuhvaća prostor dijela GUP-a Valpovo - Belišće - Bistinci koji se odnosio na područje Grada Valpova,
- u odnosu na GUP Valpovo - Belišće - Bistinci najznačajnije je smanjenje površina za stanovanje za koje su bile planirane velike površine između rijeke Karašice i ulice Matije Gupca,
- značajno je smanjenje površina za industriju za koju su GUP-om Valpovo - Belišće - Bistinci bile planirane velike površine u istočnom dijelu grada,
- u ukupnom bilansu izgradivih površina dominira mješovita namjena (ukupno cca 26%), te površine gospodarske namjene (ukupno više od 8 %),
- zaštitne zelene i šumske površine zauzimaju cca 47 % površine obuhvata, a ako im se pridodaju parkovne, rekreacijske i vodene površine prirodni okoliš zauzima više od 53 % površine obuhvata UPU-a.

3.3.2. NACIN KORISTENJA I UREĐENJA POVRŠINA

Način korištenja prostora na području obuhvaćenom UPU-om grada Valpova određen je slijedećim koeficijentima :

Brojčani pokazatelji za gustoću stanovanja :

- **G_{st}** - **netto gustoća stanovanja** je odnos broja stanovnika i zbroja površina stambenih zona (zone mješovite namjene)

$$G_{st} = \frac{11.000 \text{ stanovnika}}{228,9 \text{ ha}} = 48,06 \text{ st / ha}$$

- **G_{ust}** - **ukupna netto gustoća stanovanja** je odnos broja stanovnika i zbroja površina stambenih zona s pratećim sadržajima

$$G_{ust} = \frac{11.000 \text{ stanovnika}}{244,3 \text{ ha}} = 45,03 \text{ st / ha}$$

- **G_{bst}** - **brutto gustoća stanovanja** je odnos broja stanovnika i površine građevnih zona

$$G_{bst} = \frac{11.000 \text{ stanovnika}}{409,1 \text{ ha}} = 26,89 \text{ st / ha}$$

Brojčani pokazatelji za gustoću stanovništva:

- **G_{nst}** - **gustoća stanovništva** je odnos broja stanovnika i površine obuhvata UPU-a

$$G_{nst} = \frac{11.000 \text{ stanovnika}}{879,00 \text{ ha}} = 12,5 \text{ st / ha}$$

I pored velikog smanjenja rezerviranih površina gustoće stanovanja i stanovništva ukazuju na velike potencijalne mogućnosti njihovog povećavanja interpolacijama, gradnjom u sklopu postojećih blokova i sličnim urbanim intervencijama.

3.4. Prometna i ulična mreža

3.4.1. CESTOVNI PROMET²³

Prema Odluci o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (NN 79/99, 111/00) razvrstane javne ceste na području obuhvata Urbanističkog plana uređenja grada Valpova su :

državne ceste :

- D 34 Daruvar (D5) - Slatina - Donji Miholjac - Josipovac (D2)
- D 517 Beli Manastir (D7) - Belišće - Valpovo (D34)

županijske ceste :

- Ž 4050 Belišće (D 517) - Valpovo (Ž 4051)
- Ž 4051 Valpovo (D 34) - (D 34)
- Ž 4052 Valpovo (Ž 4051) - Ivanovci - Zelčin - Harkanovci - Koška (D 2)
- Ž 4053 Valpovo (Ž 4051) - Nard
- Ž 4059 Bocanjevci - Valpovo (Ž 4051)

lokalne ceste :

- L 44028 Valpovo (Ž 4050) - Nard - D 34 (Šag)

cestovna mreža državnih, županijskih i lokalnih cesta na području Nadcestarije Valpovo

²³ prema podacima :

- HRVATSKE CESTE d.o.o., Sektor za razvoj, plan i projektiranje - Odjel za razvoj i gospodarenje cestama (dopis urbroj: 311-489/1/02. od 14. veljače 2002. godine)
- HRVATSKE CESTE d.o.o., Sektor održavanja, Ispostava Osijek (dopis urbroj: 345-550OS/02-69ŠČ/LŠ od 18. siječnja 2002. godine i dopis urbroj: 345-550OS/02-200/1 ŠČ/LŠ od 21. veljače 2002. godine)
- UPRAVA ZA CESTE Osječko - baranjske županije (dopis urbroj: 2158/3-01/02-43 od 17. siječnja 2002. g.)

Dijelovi navedenih prometnica na području grada Valpova pružaju se trasama gradskih ulica :

- dio ceste Ž 4050 po trasi: ul. J. J. Strossmayera - ul. A. B. Šimića
- dio ceste Ž 4051 po trasi: Osječka ul. - ul. M. Gupca
- dio ceste Ž 4052 po trasi: ul. I. L. Ribara
- dio ceste Ž 4053 po trasi: ul. N. Tesle - ul. E. Kvaternika
- dio ceste Ž 4059 po trasi: ul. L.J. Gaja - ul. V. Nazora
- dio ceste L 44028 po trasi: ul. A.B.Šimića - Starovalpovački put

Održavanje državnih, županijskih i gradskih cesta obavlja se prema godišnjem programu redovnog i izvanrednog održavanja.

Na trasama navedenih cesta, odnosno gradskih ulica na području obuhvata UPU-a grada Valpova nalaze se slijedeći cestovni mostovi:

- most na rijeci Karašici (na trasi D 517) - od D 34 prema Belišću
- most na rijeci Karašici (na trasi Ž 4050) - ul. A.B.Šimića,
- most na rijeci Karašici (na trasi gradske ulice) - Kolodvorska ulica,
- most na rijeci Karašici (na trasi Ž 4051) - Osječka ul. - ul. M. Gupca,
- most na rijeci Karašici (na trasi Ž 4052) - ul. I. L. Ribara,
- most na rijeci Karašici (na trasi Ž 4051) - Osječka ulica,
- most na rijeci Karašici (na trasi D 34) - Osječka ulica.

Na području obuhvata UPU-a grada Valpova nisu izgrađene cestovne građevine (nadvožnjaci ili podvožnjaci) za prijelaz željezničke pruge, te su svi prijelazi u razini.

Strategijom prometnog razvitka Republike Hrvatske (NN 139/99) na području Grada Valpova nije predviđena izgradnja cesta visoke razine uslužnosti (autocesta i brzih cesta). U Programu građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2001. do 2004. godine nisu predviđeni zahvati na izgradnji, rekonstrukciji i uređenju državnih cesta²⁴.

Glavne pretpostavke budućeg razvitka prometnog sustava grada Valpova su:

- rezervacija potencijalnih budućih prometnih koridora u skladu s Prostornim planom Županije i Prostornim planom uređenja Grada Valpova;
- planiranje prometnog sustava na način da je odvojen tranzitni i magistralni promet od lokalnoga;
- uz potrebnu dogradnju i rekonstrukciju u najvećoj mogućoj mjeri korištenje postojećih prometnih koridora.

Državne ceste na gradskom području Valpova (D 34 i D 517) izgradnjom gradske obilaznice povoljno su smještene i ne ulaze u središnji dio grada.

Osnovnu cestovnu mrežu grada definiraju danas glavne gradske ulice koje s tranzitnih prometnica državnog značaja i iz šireg okruženja u obliku radijalnih pravaca ulaze u središnji dio grada. Povezivanje udaljenijih dijelova grada međusobno ili s vanjskim prometnicama zahtijeva dulje vožnje i generira veći promet pa je tim prometnicama potreban viši tehnički standard glavnih gradskih ulica.

Glavne gradske prometnice su primarno vezane za promet motornih vozila, što uključuje i promet teretnih cestovnih vozila, međugradskih autobusa i javni gradski promet autobusima. Pješački hodnici su po mogućnosti odvojeni zelenilom od kolnika. Osnovni elementi koje je nužno osigurati za glavne gradske prometnice su :

- računaska brzina $V_r = 60 (70) \text{ km/h}$,
- širina uličnog koridora $18 - 20 \text{ m}$
- raskrižja u razini, proširena dodatnim trakovima za prestrojavanje vozila,
- parkiranja nema.

²⁴ korišteni podaci: HRVATSKE CESTE d.o.o., Sektor za razvoj, plan i projektiranje - Odjel za razvoj i gospodarenje cestama (dopis urbroj: 311-489/1/02. od 14. veljače 2002. godine)

Na glavne gradske prometnice veže se sustav sabirnih gradskih ulica koje predstavljaju vezu između mreže više razine te niza stambenih i ostalih ulica. Kako se radi o kraćim udaljenostima ove prometnice mogu imati nešto niži tehnički standard.

Na sabirnim ulicama je dominantna uloga vođenja unutrašnjega prometa, a one same osiguravaju dobro povezivanje naselja međusobno, kao i povezivanje s centrima gravitacijskoga područja. Pločnici su po mogućnosti odvojeni od kolnika zelenim pojasom visokog (min. širina 3.0 m) ili niskog zelenila (min. širina 1,5 m). Teškog teretnog prometa na ovim prometnicama uglavnom nema (osim vozila za opskrbu trgovina i sl.). Osnovni elementi koje je nužno osigurati za sabirne gradske prometnice su :

- računaska brzina Vr = 50 (60) km/h
- širina uličnog koridora 15 - 18 m
- križanja u razini, proširena dodatnim trakovima za prestrojavanje vozila,
- obostrani pješački hodnici,
- ima ugibališta za autobusna stajališta.

U sklopu uličnih koridora, a u skladu s posebnim uvjetima nadležne uprave za ceste, predviđa se rekonstrukcija postojećih, odnosno izgradnja novih benzinskih postaja s pratećim sadržajima i to na način da se osigura sigurnost svih sudionika u prometu i uvjeti zaštite okoliša. Nove benzinske postaje moraju veličinom i smještajem biti prilagođene okolišu, te se njihovim smještajem ne smiju pogoršati uvjeti stanovanja u okolnom prostoru ni narušiti slika grada u vrijednim povijesnim i prirodnim prostorima.

Pješački promet

Grad Valpovo ima iznimno vrijednu povijesnu jezgru, vrijedne parkovne površine te dugačke poteze uz rijeku Karašicu, što pruža dobre preduvjete za formiranje čitave mreže atraktivnih i raznovrsnih pješačkih komunikacija. UPU-om grada Valpova predložen je sistem regulacije prometa u gradskom središtu koji valorizira pješačku zonu u prostoru Trga Kralja Tomislava i okolnim ulicama koja će i u budućnosti biti okosnica pješačkog komuniciranja u gradu. Promet unutar središnje gradske pješačke zone odvija se u skladu s posebnim režimom prometa. Potrebno je osigurati pristup vozila domicilnog stanovništva i to samo ako imaju osigurano parkirališno - garažno mjesto unutar bloka ili na parceli. Opskrba središnje pješačke zone treba biti regulirana u vremenskom režimu prometa, uz dozvolu za promet dostavnih, komunalnih i interventnih vozila.

pješačke površine u centru Valpova uz kolnik Osječke ulice

Pješački karakter centra doći će do izražaja i pravilnim dimenzioniranjem pješačkih površina uz kolnike ostalih gradskih ulica koje nisu u sklopu pješačke zone.

Obzirom na prirodne vrijednosti, naročiti značaj u Valpovu ima kvalitetno uređenje šetnice u sklopu Valpovačkog perivoja, te pješačke šetnice uz Karašicu kojom se na atraktivan način pješački povezuju razni dijelovi grada.

U smislu boljeg povezivanja obje obale Karašice predviđa se izgradnja novih pješačkih mostova preko Karašice:

- u centru (direktna veza središnjih sadržaja na desnoj obali s trgom Kralja Tomislava) i
- na prostoru zone "Okrugljača" (veza s produženom Kolodvorskom ulicom).

Planom se predviđa povezivanje pješačkim vezama glavnih točaka u gradu koje predstavljaju izvore i ciljeve pješačkoga prometa. Cilj planiranja pješačkih veza jest stvaranje neovisne mreže pješačkih veza, po mogućnosti zelenim pojasom odvojenih od kolnog prometa, da bi kretanje ljudi bilo sigurnije i udobnije. Širina pješačkih staza je višekratnik širine jedne pješačke trake koja iznosi 0,75 m, no minimalna prikladna širina staze trebala bi iznositi 1,50 m.

Biciklistički promet

Obzirom da se u Valpovu i danas, iako u neadekvatnim prometno - tehničkim uvjetima, odvija biciklistički promet, očekuje se da će se on i dalje razvijati. Biciklistički promet je godinama bio potiskivan, djelomično zbog povišenja standarda, a dijelom i zbog povećanog automobilskog prometa a time i povećane opasnosti za bicikliste.

U planiranju buduće prometne mreže grada biciklističkom prometu potrebno dati odgovarajuće značenje. Biciklistički trakovi, po mogućnosti odvojeni od kolnika, predviđeni su na svim potezima gdje se očekuje intenzivan biciklistički promet.

Promet u mirovanju

Problem stacioniranja vozila tradicionalno je prisutan u gradskim središtima gdje niz sadržaja uzrokuje veliki broj dolazaka u centar. U gradskom centru Valpova izgradnjom garažnih i parkirališnih kapaciteta problem parkiranja riješen je na zadovoljavajući način.

Osim u gradskom središtu, potrebno je planirati odgovarajući broj parkirališnih mjesta uz sve atraktivnije gradske javne, gospodarske, društvene i rekreacijske sadržaje. Dimenzioniranje potrebnog broja parkirališno - garažnih mjesta odredit će se u skladu s Provedbenim odredbama koje su sastavni dio ovog Plana.

U perifernim dijelovima grada, gdje je uglavnom stanovanje obiteljskog tipa, problemi parkiranja su manje izraženi jer stanovnici tih područja smještavaju vozila na pripadnim parcelama ili na kolnicima ispred kuća.

Osnovicu za proračun budućih potreba Valpova za parkirališno - garažnim površinama, predstavljaju slijedeće pretpostavke: stupanj motorizacije 1:3,3 (1 putnički automobil na 3,3 stanovnika) i struktura gradnje po namjeni. Ukupne potrebe u gradskim područjima kreću se od 1,3 do 1,8 parkirališnih mjesta po registriranom vozilu, odnosno 25 do 40 m² uređenih prometnih površina po jednom osobnom vozilu.

Nova parkirališta, naročito većih kapaciteta potrebno je, projektirati i graditi kao tzv. "zelena parkirališta". U ozelenjavanju prednost treba dati rješenjima s visokim zelenilom (drvored u rasteru parkirališnih mjesta, zeleni pojas s drvoredom ili slična rješenja) koje osim estetskog ima i povoljan ekološki učinak, te osigurava zaštitu od sunca, nasuprot parternim rješenjima s tzv. "travnim pločama" koje ne pružaju odgovarajući efekt, a znatno su zahtjevnije u održavanju.

Javni prijevoz

Osnovni nositelj javnog gradskog i prigradskog prijevoza putnika u Valpovu je autobusni sustav s autobusnim kolodvorom u Valpovu kao centralnim terminalom javnog prijevoza putnika. S autobusnog kolodvora u Valpovu dnevno se obavi 52 polazaka i 52 dolaska autobusa.

Postojeća lokacija Autobusnog kolodvora nalazi se u neposrednoj blizini centra grada, a kvalitetno je prometno povezana sa gradskom obilaznicom i glavnim cestovnim prometnim pravcima u međugradskom prometu putnika. Osnovni problem u korištenju je da Autobusni kolodvor u Valpovu nije adekvatno opremljen, te ga je potrebno dodatno opremiti pratećim sadržajima.

Razmak stajališta prigradskih autobusnih linija u gradskom području trebao bi se kretati od 300 do 600 metara.

Javni prijevoz roba na području Valpova nema odgovarajuće riješeno pitanje parkiranja teretnih vozila. Na području grada predlaže se stoga ograničenje parkiranja i zaustavljanja teretnih vozila na vlastitim pravno reguliranim i izgrađenim parkiralištima vlasnika teretnih vozila.

3.4.2. ŽELJEZNIČKI PROMET

Dokumentima prostornog uređenja više razine zadržava se lokalna željeznička pruga II. reda Belišće - Valpovo - Bizovac koja se veže se na longitudinalni magistralni željeznički pravac Osijek - Zagreb.

Na navedenoj pruzi nisu predviđene značajnije rekonstrukcije (vezano na brzine odvijanja prometa i dozvoljena osovinska opterećenja) osim ugradnje suvremenih signalno sigurnosnih i telekomunikacijskih uređaja, te potrebnog produženja radnih kolosjeka u pojedinim stanicama. U skladu s razvojnim programima Hrvatskih željeznica moguće je funkcioniranje prigradske željeznice na trasi Belišće - Valpovo - Bizovac - Osijek.

Planirana je denivelacija prijelaza željezničke pruge i ceste D 34 (Daruvar - Donji Miholjac - Valpovo - Josipovac) te osiguranje ostalih željezničko - cestovnih prijelaza na gradskom području Valpova.

Industrijski kolosjeci za potrebe gospodarskih zona na području obuhvata UPU-a zadržavaju se, a novi će se izgraditi prema potrebama.

Putnička željeznička postaja u Valpovu nema izgrađene i natkrivene perone za ukrcaj i iskrcaj putnika niti dovoljnu dužinu kolosjeka za postavljanje većih kompozicija putničkih vlakova, te će prije stupanja u promet biti potrebno izvršiti rekonstrukciju (uređenje kolodvorske zgrade i uređenje postojećih perona). Duljina perona na željezničkoj postaji Valpovo treba biti minimalno 80,0 m.

3.4.3. RIJEČNI PROMET

Na području Grada Valpova ne planira se uređenje riječnog pristaništa, no potrebe gospodarstva Valpova za riječnim prometom u potpunosti će zadovoljiti riječno pristanište na Dravi u Belišću za koju se Prostornim planom Osječko - baranjske županije i Prostornim planom uređenja Grada Belišća predviđa rekonstrukcija i potrebna proširenja.

3.5. Komunalna infrastrukturna mreža

3.5.1. POŠTA I TELEKOMUNIKACIJE

3.5.1.1. POŠTA

Područje obuhvata UPU-a grada Valpova u nadležnosti Središta pošta Osijek trenutno pokriva jedan poštanski ured i to 31550 Valpovo, Osječka 2 što zadovoljava potrebe, te Hrvatska pošta d.d. u skoroj budućnosti ne planira otvaranje novih poštanskih ureda.

Predstojeća je zadaća u prvom redu tehničko - tehnološki napredak, tj. pružanje brzih i kvalitetnijih usluga te širi spektar raznovrsnijih usluga.

3.5.1.2. JAVNE TELEKOMUNIKACIJE

Fiksne mreže :

Na području grada Valpova izgrađeni su UPS-ovi sa pristupnim mrežama koji zadovoljavaju potrebe grada za telekomunikacijskim uslugama. Lokacija ATS (automatske telefonske centrale) je u centru grada, u ul. Braće Radića 7a.

Područje Grada Valpova u telekomunikacijskom je pogledu u proteklom razdoblju znatno osuvremenjeno, a u pojedinim segmentima moguće je tijekom narednog razdoblja očekivati i dodatna poboljšanja, u skladu s tehnološkim razvitkom telekomunikacijskih sustava. Dinamika izgradnje telekomunikacijske mreže na području Grada Valpova u budućnosti će se prilagoditi prioritetima gospodarskog razvitka uz usklađenje s ostalim subjektima komunalne infrastrukture.

Pokretne mreže :

VIP – NET na području grada Valpova raspolaže s baznom postajom koja je smještena na silosu PPK "Valpovo" d.d.²⁵ u ulici A. B. Šimića 27.

Na području obuhvata UPU-a predviđena je mogućnost širenja mreže mobilne telefonije i izgradnja baznih stanica u skladu s Pravilnikom o javnim telekomunikacijama u pokretnoj mreži (NN 58/95) kojim je predviđeno da područje pokrivanja mreže mobilne telefonije mora sadržavati sva županijska središta, gradove i naselja, kao i važnije cestovne i željezničke prometnice, te važnije plovne puteve na unutrašnjim vodama i teritorijalnom moru RH.

Izgradnja baznih stanica mobilne telefonije vršiti će se u skladu s odredbama Zakona o gradnji (NN 52/99, 57/99, 75/99, 117/01), Zakona o zaštiti od ionizirajućeg zračenja (NN 27/99) kao i ostalim propisanim uvjetima građenja za takve vrste građevina.

3.5.1.3. RADIO I TV SUSTAV VEZA ²⁶

Na području grada Valpova nema izgrađenih objekata odašiljača i veza HRT.

HRT - Odašiljači i veze na području grada Valpova ne planiraju izgradnju novih objekata.

---

²⁵ VIP - NET GSM d.o.o. (dopis od 05. ožujka 2002. godine)

²⁶ HRVATSKA RADIOTELEVIZIJA Odašiljači i veze (dopis br. 931/01 od 15. siječnja 2002. godine)

3.5.2. ENERGETSKI SUSTAV

3.5.2.1. PROIZVODNJA I CIJEVNI TRANSPORT NAFTE I PLINA

Visokotlačni magistralni plinovod Belišće - Bolman - Osijek je jedan od prioriternih pravaca u Županiji jer izgradnjom ovog plinovoda u plinoopskrbni sustav Republike Hrvatske ulazi područje Baranje sa svojim resursima i naseljima, a povećava se i kapacitet opskrbe za grad Osijek. Planirani plinovod je promjera DN 400 mm (16"), ukupne dužine $l = 40,4$ km i spaja MRS Belišće i MRS Osijek 1 preko teritorija Baranje.

Iako plinovod Belišće - Osijek nije definiran Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske no njegova izgradnja i puštanje u pogon planirano je Prostornim planom Osječko - baranjske županije.

3.5.2.2. DISTRIBUTIVNA PLINSKA MREŽA ²⁷

Koncesija za opskrbu prirodnim plinom za naselje Valpovo dodijeljena je Hrvatskoj elektroprivredi d.d. - DP "Elektroslavonija" Osijek, Pogon distribucije plina Osijek (SG 2/97). Izgrađenost sustava na području grada Valpova je 100 %, odnosno plinska mreža je u potpunosti izgrađena.

Grad Valpovo se nalazi na distribucijskom području mjerno - regulacijske stanice MRS Belišće. Maksimalne potrebe plina potencijalnog plinskog konzuma za MRS Belišće²⁸ su slijedeće :

naselje	široka potrošnja		opća potrošnja	industrija i ostala veća poduzeća	ukupna potreba plina	procjena godišnje potrošnje
	broj domaćinstava	m^3_n/h	m^3_n/h	m^3_n/h	m^3_n/h	m^3_n/god
VALPOVO	3.200	4.800	750	14.660	20.210	9.334.000
BELIŠĆE	3.000	4.500	145	16.175	20.820	130.416.000
BISTRINCI	700	1.050	32	30	1.112	1.136.000
KITIŠANCI	60	90	8	-	98	96.000
u k u p n o	6.960	10.440	935	30.865	42.240	140.982.000

Plinski sustav čini srednjetačna plinska mreža radnog tlaka 3 bara. Radni tlak distributivnih plinovoda od 3 bara povoljan je jer trase plinovoda prolaze nogostupima uz prometnice te je na njih moguće direktno, uz primjenu kućnih pojedinačnih regulatora tlaka, priključenje velikog broja potrošača bez potrebe sekundarne redukcije i sekundarne distributivne mreže.

U gušće izgrađenim dijelovima naselja predviđena je i izgradnju niskotlačne mreže koja uključuje distribucijske regulacijske stanice DRS i niskotlačne plinske mreže radnog tlaka 100 mbar.

Plinovodi se polažu u zemlju u javnoj površini, obostrano na dubini 0,8 do 1,3 m. Materijal plinovoda je čelik ili polietilen visoke gustoće (PE-HD).

3.5.2.3. ELEKTROENERGETSKA MREŽA

²⁷ prema podacima: HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d. DP "Elektroslavonija" Osijek, Pogon distribucije plina (dopis broj: 4/0804002-60/2002. MK/LJS od 01. veljače 2002. godine)

²⁸ izvor podataka: "Studija opskrbe prirodnim plinom područja Osječko - baranjske županije", izrađivač: JP Vodovod - Osijek i "Hidroing" d.o.o., Osijek, prosinac 1995. godine

Proizvodnja električne energije²⁹

Hrvatska je ograničena primarnim energetske resursima, te je strateški cilj u razvoju elektroenergetskog sustava uravnoteženje potrošnje, proizvodnje i prijenosa energije u svim dijelovima Hrvatske. U skladu s tim ciljem na području Županije se predviđa:

- izgradnja termoelektrane TE Valpovo, te
- izgradnja hidroelektrana na Dravi.

Planirane građevine za prijenos i proizvodnju električne energije na naponskoj razini 400 kV predviđene Strategijom i Programom Prostornog uređenja Republike Hrvatske, te Prostornim planom Osječko - baranjske županije su:

- DV 2x400 kV Valpovo - (DV 2x400 kV Ernestinovo - Pecs)
- TE Valpovo

Planirana TE Valpovo biti će snage 300 - 400 MW; predviđeni energent je plin. Lokacija TE Valpovo je u istraživanju i biti će smještena na području konurbacije Valpovo - Belišće u skladu s posebnim studijama i istraživanjima, ali izvan područja obuhvata UPU grada Valpova.

Elektroenergetska mreža razine 110 kV³⁰

Postojeće građevine za prijenos i transformaciju električne energije na području obuhvata UPU grada Valpova su:

- DV 110 kV Valpovo - Donji Miholjac
- DV 110 kV Valpovo - Belišće
- DV 110 kV Valpovo - Beli Manastir
- DV 110 kV Valpovo - Ernestinovo
- TS 110/35/10 kV Valpovo

Distribucijska elektroenergetska mreža³¹

Područje Grada Valpova pokriva HEP Distribucijsko područje "Elektroslavonija" Osijek. Područje Valpova se u cijelosti napaja iz :

- TS 35/10 kV Valpovo I
- TS 110/35/10 kV Valpovo II i
- TS 35/10(20) kV Valpovo III (u prvoj etapi opremljena postrojenjem 10(20) kV u funkciji rasklopišta 10(20) kV).

Ove trafostanice napajaju cijeli niz kablinskih i stupnih trafostanica naponskog nivoa 10(20)/0,4 kV koje napajaju široku potrošnju. Ove trafostanice su međusobno povezane zračnim i kablskim (podzemnim) dalekovodima. Planira se postupna rekonstrukcija stupnih trafostanica tako da postanu kabliske i rješavanje povezivanja trafostanica kablskim (podzemnim) dalekovodima.

U slijedećem razdoblju nije planirana izgradnja novih objekata naponske mreže 35 kV.

Planirana mreža novih objekata naponske mreže 10 (20) kV, koja uključuje trafostanice 10 (20) / 0,4 kV i priključne i spojne 10 (20) kV dalekovode, locirati će se u skladu sa slijedećim temeljnim parametrima:

- izgradnja i lokacija novih TS 10 (20) / 0,4 kV vezana je prvenstveno uz pojavu novih

²⁹ izvod iz Prostornog plana Osječko - baranjske županije

³⁰ prema podacima:

- HEP d.d., Sektor za razvoj (dopis broj: 7-1931/2002.SB od 18. ožujka 2002. godine)
- HEP d.d., Direkcija za prijenos, Prijenosno područje Osijek (dopis broj: 3-21-286/02)

³¹ prema podacima : HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d., DP "Elektroslavonija" Osijek, Služba za tehničke poslove (dopis broj: 408002021-350-2542/02, MČ od 27. veljače 2002. godine i dopis broj: 408002021-274-2169/02, MČ od 15. veljače 2002. godine)

- većih potrošača za čije se potrebe navedeni objekti grade, ili čijim se potrebama pojedini objekti prilagođavaju (po lokaciji - jer dolazi do promjena težišta potrošnje);
- pojava novih većih potrošača je sporadična i nepredvidiva, kako po iznosu tražene snage, tako i po lokaciji, te UPU-om grada Valpova nije moguće niti približno odrediti lokacije za nove trafostanice 10 (20) / 0,4 kV ;
- mikrolokacija elektroenergetskih objekata ove naponske razine, posebice u urbaniziranim zonama, izravno je uvjetovana rješavanjem imovinsko - pravnih odnosa;
- gdje god je to moguće, nove TS 10 (20)/0,4 kV potrebno je graditi kao samostojeće građevine te izbjegavati njihov smještaj u sastavu većih građevina (stambene zgrade ili proizvodno-poslovni objekti) što znatno poskupljuje i komplicira izgradnju ;
- trase priključnih dalekovoda 10 (20) kV izravno su zavisne o lokaciji trafostanice, pa je iste moguće odrediti tek nakon određivanja mikrolokacije trafostanice ;
- gdje god je to moguće, priključni dalekovodi 10 (20) kV vode se po javnim površinama, osim gdje je to fizički neizvedivo i u neposrednoj blizini konkretnog potrošača.

3.5.3. VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

3.5.3.1. VODOOPSKRBA ³²

Vodoopskrbnim sustavom grada Valpova upravlja "Dvorac" d.o.o. Valpovo.

Vodoopskrbni sustav uključuje naselja na području Grada Valpova: Valpovo, Ladimirevci, Nard, Šag, Marjančaci, Ivanovci, Zelčin i Harkanovci, te naselja izvan područja Grada Valpova: Bizovac, Cret Bizovački, Samatovci, Novaki Bizovački, Brođanci, Habjanovci, Petrijevc i Satnica. Vodoopskrbni sustav Valpovo snabdjeva se pitkom vodom iz dva smjera:

- veći dio vodoopskrbnog sustava Valpovo (grad Valpovo, te prigradska naselja Ladimirevci, Marjančaci, Ivanovci, Zelčin, Harkanovci i Nard) snabdijeva se pitkom vodom s vodozahvata vode na rijeci Dravi u krugu "Belišće" d.d. s kojeg preuzima obrađenu i pročišćenu vodu,
- prigradsko naselje Šag snabdijeva se pitkom vodom s vodocrpilišta "Jarčevac" istočno od Valpova, koje je u fazi probnog pogona i razvoja.

Prema podacima "Dvorac" d.o.o. za komunalne djelatnosti na području Grada Valpova izgrađeni su svi magistralni i spojni cjevovodi, uključujući i magistralni cjevovod "Jarčevac" - Valpovo, koji je trenutno u djelomičnoj eksploataciji zbog nedovoljnog kapaciteta vodocrpilišta "Jarčevac". Cjelokupna opskrba i distribucijska mreža je granastog tipa s dugim dovodnim vodovima do krajnjih korisnika gdje je nužno izvesti vodotornjeve.

Zahvat vode iz rijeke Drave u krugu Kombinata "Belišće" d.d., ukupnog je kapaciteta 56 l/s, a osigurava vodu za domaćinstva i tehnološku vodu, te je po preradi i pročišćavanju isporučuje korisnicima: industriji - "Belišću" d.d.; te "Kombelu" d.o.o. Belišće i "Dvorcu" d.o.o. Valpovo kao distributerima.

Crpilište "Jarčevac" smješteno je istočno od Valpova (na području Općine Petrijevc), u međurječju Drave i Karašice. Kapacitet vodocrpilišta "Jarčevac" trenutno je 10 - 15 l/s što zadovoljava potrebe za pitkom vodom područja općina Petrijevc i Bizovac. U tijeku je proširenje vodocrpilišta "Jarčevac" na kapacitet 60 l/s, čime bi se zadovoljile potrebe za pitkom vodom cijelog distributivnog područja "Dvorac" d.o.o. Valpovo, uključujući i grad Valpovo sa svim prigradskim naseljima.

³² korišteni podaci iz:

- elaborata "Vodnogospodarski sustav na području Grada Valpova - Podaci za izradu PPUG Grada Valpova i UPU grada Valpova"; izrađivač: Hrvatske vode Zagreb, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Drave i Dunava, Osijek, ožujak 2002. godine
- dopisa "Dvorac" d.o.o. za komunalne djelatnosti, Valpovo (broj 40-2/2002. od 25.01.2002. godine)

Planirani vodoopskrbni sustav je koncipiran kao tlačno - opskrbeni sustav koji prethodno pročišćenu podzemnu vodu tlačnim crpkama tlači u transportnu i distribucijsku vodovodnu mrežu. Prerada vode iz crpilišta "Jarčevac" je potrebna jer je sirova voda opterećena s povišenim sadržajem željeza, mangana, amonijaka i arsena.

Sustav se sastoji od pet osnovnih funkcionalnih elemenata:

- crpilište "Jarčevac" - zahvat podzemne vode bušenim zdencem maksimalne izdašnosti cca 30-40 l/s,
- postrojenje za preradu vode kapaciteta 15 l/s (pilot postrojenje za konačnu fazu izgradnje),
- poluukopani vodospremnik čiste vode zapremine 170 m³,
- distribucijska crpna stanica max. kapaciteta 25 l/s,
- sustav distribucije koju čine transportni distribucijski vodovi dužine cca 58 km.

Crpilište "Jarčevac" je u fazi pilot projekta ispitivanja podobne tehnologije za preradu vode.

Koncepcija razvitka vodoopskrbnog područja Valpovo je orijentirana prema korištenju crpilišta Jarčevac za ukupnu vodoopskrbu vodoopskrbnog područja Valpovo, za što je nužno širenje crpilišta i postrojenja za preradu vode.

Na osnovu globalnih hidrogeoloških istraživanja s ciljem zahvaćanja maksimalno raspoloživih količina podzemnih voda na crpilištu "Jarčevac" procijenjena je maksimalna izdašnost crpilišta na cca 400 l/sec. Planirano je da količinu od cca 150 l/sec pokriva potrebe distribucijskog područja Valpovo, dok bi se višak od 250 l/sec isporučivao u susjedni distribucijski sustav Osijeka.

Kvaliteta podzemne vode analizirana je tijekom osvajanja pojedinih bušotina i crpljenja zdenca. Rezultati analiza pokazuju na povišen sadržaj željeza, mangana i fosilnog amonijaka, dok pojava zagađenja podzemnih voda nije zapažena. Izvršene analize potreba sadašnjih potrošača na prostoru izgrađene vodoopskrbne mreže uz punu priključenost pokazuju da bi bilo potrebno osigurati u danu maksimalne potrošnje cca 60 l/sec, a u danu srednje potrošnje cca 45 l/sec.

3.5.3.2. VODONOSNA PODRUČJA

Dio područja obuhvata UPU grada Valpova (istočno od željezničke pruge, Starovalpovačkog puta i ceste od Valpova prema rijeci Dravi) ulazi u III B zonu vodocrpilišta "Jarčevac" (vanjski dio šireg vodozaštitnog područja).

U navedenom području potrebno je provoditi mjere zaštite od mogućeg zagađivanja u skladu s Odlukom o vodozaštitnom području crpilišta "Jarčevac"³³.

3.5.3.3. KORIŠTENJE VODA

Vodoopskrba

Vodopskrbni sustav Grada Valpova baziran je na vodozahvatu dravske vode u krugu Kombinata "Belišće" te crpilištu Jarčevac koje se nalazi u međurječju Drave i Karašice.

---

³³ Odluka o vodozaštitnom području crpilišta "Jarčevac", Skupština općine Valpovo (klasa: 325-01/90-01/01, urbroj: 2185-01-02-90-3 od 01. ožujka 1990. god.)

Na osnovi istraživanja procijenjena je maksimalna izdašnost crpilišta Jarčevac na cca 400 l/s, te je koncepcija razvitka vodoopskrbe Grada Valpova dugoročno orijentirana prema korištenju crpilišta Jarčevac za cjelokupnu vodoopskrbu Grada Valpova. Planirani su radovi :

- sanacija područja i zaštita izvorišne vode crpilišta Jarčevac,
- izgradnja spojnih cjevovoda (crpilište Jarčevac - Šag - Valpovo, Šag - Ladimirevci, Valpovo - Nard i Valpovo - Harkanovci),
- izgradnja mjesnih vodoopskrbnih mreža.

Energetsko korištenje voda

Izgradnja višenamjenskih vodnih stuba na rijeci Dravi ima niz pozitivnih utjecaja na šira kretanja u širem gravitacijskom području npr. zapošljavanje, razvoj pojedinih industrija (blizina raspoložive vode i energije), te razvoj prometa. Izgradnjom akumulacija stvaraju se uvjeti za natapanje poljoprivrednih površina, opskrbe ribnjaka i industrije vodom iz gravitacijskih dovoda. Također se stvaraju povoljni uvjeti plovidbe (veće dubine, manje brzine).

Sjeverni dio Grada Valpova našao bi se u zoni utjecaja akumulacije VS Osijek koja bi koristila dionicu Drave od rkm 31+100 do rkm 85+200 (gdje je planiran pregradni profil VS Donji Miholjac) u dužini od 54,10 km.

Navodnjavanje zemljišta

Na cijelom vodnom području sliva Drave i Dunava primjetan je nedostatak vode u tlu tijekom vegetacijskog razdoblja. Taj se nedostatak povećava idući od zapada k istoku vodnog područja, te je nedostatak izraženiji u Slavoniji i Baranji gdje je i manja ukupna količina godišnje oborine.

Valpovačko područje moguće je natapati vodom iz rijeke Drave prvenstveno koristeći gravitacijske dovode iz budućih višenamjenskih akumulacija Donji Miholjac i Osijek. Na navedenom području gravitacijskim dovodom moguće je navodnjavanje oko 66.000 ha netto površine, a crpljenjem iz gravitacijskih dovoda daljnjih 64.500 ha.

Uređenje vodotoka za plovidbu

U odnosu na planiranu plovidbu Dravom od Aljmaša do ušća Ždalice (rkm 0+000 do 198+600) analize su pokazale da Drava kakva je sada, gledajući ovaj potez u cjelini, ne može biti svrstana niti u jednu klasu plovnog puta prema klasifikaciji Europskog ekonomskog komiteta ECE, iako je plovidba moguća i danas i realizira se u skromnom opsegu. Temeljem potpisanog Europskog ugovora o glavnim unutarnjim plovnim putovima od međunarodnog značenja (AGN ugovor, NN 16/98), rijeka Drava od ušća u Dunav do Osijeka svrstana je grupu međunarodnog plovnog puta pod oznakom E-80-08.

Rješenje plovnog puta na Dravi traži se u sklopu višenamjenskog rješenja, odnosno izgradnje vodnih stuba VS Novo Virje, VS Barcs, VS Donji Miholjac i VS Osijek. Analizom je utvrđena ekonomska opravdanost uređenja i izgradnje plovnog puta. Ocijenjeno je da će promet Dravom i Dunavom imati u bliskoj budućnosti svoje značajno mjesto u gospodarstvu Hrvatske.

3.5.3.4. ODVODNJA OTPADNIH VODA ³⁴

Odvodni sustav grada Valpova dio je sustava odvodnje Valpovo - Belišće - Bistrinci predstavlja jedno od najkompletnijih rješenja kanalizacije na slivu Drave i Dunava.

Na području koje pokrivaju KP "Dvorac" Valpovo i "Kombel" d.o.o. Belišće postoji jedinstvena kanalizacijska mreža koja je sustavom kolektora i precrpnih postaja povezana u jedinstvenu cjelinu, pa se sve vode upuštaju na zajednički uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u krugu

³⁴ prema podacima "Dvorac" d.o.o. za komunalne djelatnosti, Valpovo, dopis broj 40-2/2002. od 25.01.2002. god.

“Belišće” d.d..

Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda nalazi se u krugu “Belišće” d.d.. Uređaj je mehanički s kišnim preljevom, crpnom stanicom i aeriranim pjeskolovom i predviđen je kao predtretman za pročišćavanje otpadnih voda papirne industrije i komunalne otpadne vode naselja Valpovo, Belišće i Bistrinci. Nakon mehaničkog pročišćavanja, otpadne vode se biološki pročišćavaju na uređaju za pročišćavanje industrijskih otpadnih voda “Belišće” d.d., kapaciteta 240.000 ES.

Osnovni recipijent voda je rijeka Drava u koju se ispuštaju pročišćene vode.

Kako bi se pokrenulo sustavno rješavanje problema odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, u izradi je “Plan razvitka odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području Osječko - baranjske županije” (izrađivač: IGH d.d.), kojim će se dati osnovna i racionalna rješenja odvodnje otpadnih voda za sve gradove i općine, kao i definirati uvjeti ispuštanja otpadnih voda u prijemnike.

Odvodnja otpadnih voda na području Valpova izvedena je djelomično kao gravitacijska i djelomično kao tlačna s dvije crpne postaje u Gajevoj ulici i ulici B. Radića. Kanalizacijska mreža je mješovitog sustava (sakuplja sanitarnu otpadnu vodu i većim dijelom oborinsku otpadnu vodu). Sva otpadna voda sustavom kanalske mreže dovodi se u glavnu crpnu stanicu u ulici B. Radića, te se tlačnim cjevovodom odvodi u odvodni sustav Belišće i dalje gravitacijski do uređaja za pročišćavanje u sastavu Belišće d.d.

Za eliminaciju viška oborinske vode ispred crpne postaje izveden je preljev s ispusnim kanalom u Karašicu. Ispusni kanal i cijela kanalizacija smješteni su tako da je omogućena odvodnja i kad su vode Karašice visoke.

Mreža je izgrađena u razdoblju 1979. do 1982. godine (uglavnom od salonit cijevi profila $\varnothing$ 300 mm za sabirne kanale do $\varnothing$ 1.200 za glavne kolektore). Na sustavu su uzgrađena tri kišna preljeva na rijeci Karašici.

Veliki problem predstavlja oborinska odvodnja koja je tijekom godina prespojena na kanalizacijski sustav. Kako je postojeća mreža projektirana i izvedena isključivo kao sanitarno - fekalna, prilikom jakih oborina dolazi do zagušenja i plavljenja sustava koji nije u mogućnosti u kratkom vremenu distribuirati prispjelu količinu oborinske vode. Ovaj problem posebno dolazi do izražaja u ljetnom razdoblju s naglim i obilnim pljuskovima, te je u dijelovima grada gdje je taj problem najizraženiji potrebno izgraditi novu oborinsku kanalizaciju.

U narednom razdoblju planirana je dogradnja manjeg dijela kanalizacijske mreže u ulici A. B. Šimića i u ulici B. Jelačića, te izgradnja mreže u ulici Matije Gupca.

3.5.3.5. UREĐENJE VODOTOKA I VODA ³⁵

Grad Valpovo prema teritorijalnim osnovama za upravljanje vodama - ustrojstvu vodnoga gospodarstva, pripada vodnom području sliva Drave i Dunava (NN 98/98). Cijelo područje obuhvata UPU grada Valpova nalazi se na Slivnom području "Karašica - Vučica".

SITUACIJSKI PRIKAZ VODNOGOSPODARSKOG SUSTAVA NA PODRUČJU GRADA VALPOVA

Zaštita od poplava

Stanje uređenosti vodotoka i izgrađenost sustava za obranu od poplava za vodno područje Drave i Dunava razlikuje se za pojedina slivna područja i za pojedine vodne tokove. Može se konstatirati da je stupanj reguliranosti vodotoka zadovoljavajući, a izgrađeni sustav za obranu od poplava štiti područje grada Valpova od velikih voda Karašice i Vučice.

³⁵ korišteni podaci iz:

- elaborata "Vodnogospodarski sustav na području Grada Valpova - Podaci za izradu PPUG Grada Valpova i UPU grada Valpova"; izrađivač: Hrvatske vode Zagreb, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Drave i Dunava, Osijek, ožujak 2002. godine
- dopisa: HRVATSKE VODE ZAGREB, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Drave i Dunava Osijek (dopis klasa: 350-01/02-01/0048, urbroj: 374-22-1-02-3 od 19. veljače 2002. godine i dopis klasa: 350-01/02-01/0048 urbroj: 374-22-1-02-4 od 28. ožujka 2002. godine)
- dopisa: HRVATSKE VODE ZAGREB, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Drave i Dunava Osijek, Vodnogospodarska ispostava za slivno područje "Karašica - Vučica" Donji Miholjac (klasa: 350-02/02-01/0002, urbroj: 374-3203-1-02-2 od 30. siječnja 2002. godine)

Na osnovi podataka procjene šteta može se zaključiti da je dosadašnja izgradnja zaštitnih objekata i sustava dala pozitivne rezultate, naročito kada je u pitanju sprječavanje destruktivnog djelovanja češćih poplavnih voda.

Sustav za zaštitu od poplava grada Valpova (većim dijelom izvan obuhvata UPU grada Valpova) s utjecajem na gradsko područje čine:

- djelomična regulacija kanala I. reda Donja Karašica obuhvaća oblaganje dna i pokosa kroz grad Valpovo, te djelomičnu regulaciju pritoka Karašice.
- desnoobalni dravski nasip Nard - Belišće ukupne je dužine 5.905 m i brani područje od približno 570 ha poljoprivrednih površina, te naselja Nard, Valpovo, Belišće i Šag, kao i prometnice Valpovo - Šag i Valpovo - Nard. Nasip se cijelom dužinom nalazi na području Grada Valpova.
- usporni nasip uz lijevu obalu rijeke Vučice, duljine nasipa od 3.208 m brani područje od cca 484 ha obradivih površina, cestu Šag - Petrijevcu, te naselja Šag i Nard od uspora u rijeci Vučici prouzrokovanih visokim vodostajima rijeke Drave. Kruna nasipa je nadvišena 0,5 m iznad kote maksimalnog vodostaja rijeke Drave 1966. godine.

Prema postojećim planskim dokumentima vodnoga gospodarstva te ovisno o odluci i dinamici izgradnje višenamjenskih vodnih stuba na rijeci Dravi područje Grada Valpova našlo bi se u zoni akumulacije planirane VS Osijek sa pregradnim profilom na km 31+100 rijeke Drave.

Izgradnjom planiranih vodnih stuba nameće se problem uređenja korita i zaštite od poplava pritoka rijeke Drave. Obodni nasipi akumulacija predviđenih vodnih stuba presjecaju i pregrađuju postojeća ušća pritoka rijeke Drave što ima kao nužnu posljedicu dislokaciju postojećih ušća pritoka, spajanje i formiranje novih tokova.

Odvodnja melioracijskih površina

Osnovna svrha odvodnjavanja je povećanje poljoprivredne proizvodnje na postojećim i novim poljoprivrednim površinama. Za zaštitu od suvišnih voda postoje sustavi za odvodnjavanje koji obuhvaćaju kanalsku mrežu, cijevnu drenažu, crpne stanice i objekte na kanalima. Problem suvišnog vlaženja zemljišta javlja se skoro na cijelom vodnom području Grada Valpova. Hidrografsku mrežu na području Grada Valpova čine glavni recipijenti Karašica i Vučica sa svojim pritokama i mreža kanala za odvodnjavanje.

Funkcioniranje sustava za odvodnjavanje na području Grada Valpova zahtijeva prvenstveno održavanje, rekonstrukciju i dogradnju postojećih objekata, naročito uzimajući u obzir da u razdoblju od 1990. do 1996. godine sustav uopće nije održavan. Potrebna dogradnja vršit će se po ukazanoj potrebi za kvalitetnijom odvodnjom pojedinih područja.

Na području Grada Valpova melioracijska odvodnja je rješavana u okviru provođenja postupka komasacije, te je na katastarskoj općini Valpovo provedena tijekom 1988. i 1989. godine. Radovi na dogradnji će se provoditi pojedinačno iskopom kanala površinske odvodnje ili rješavanjem odvodnje djelomičnom podzemnom drenažom.

Rješenje odvodnjavanja na površinama između Vučice, Karašice i Drave zavisiti će od izgradnje vodnih stuba na Dravi, budući da će se taj prostor naći pod utjecajem izmjenjenog režima podzemnih voda i režima evakuacije voda iz glavnih vodotoka Karašice i Vučice u pravcu Drave.

3.5.4. OBRADA, SKLADIŠTENJE I ODLAGANJE OTPADA ³⁶

Komunalni i tehnološki otpad

Organizirano prikupljanje otpada iz grada Valpova i svih prigradskih naselja obavlja KP "Dvorac" d.o.o. iz Valpova³⁷. Prikupljanje komunalnog otpada u Valpovu se obavlja jednom tjedno, a prikupljanje glomaznog otpada jednom mjesečno na način koji je reguliran Odlukom o komunalnom redu (SG 01/97). Prema podacima iz Prostornog plana Županije na području grada Valpova i prigradskih naselja godišnje se ukupno prikupi 2.301 tona otpada.

Odlaganje organizirano prikupljenog otpada obavlja se na odlagalištu komunalnog i tehnološkog otpada u vlasništvu "Kombel" Belišće s kojim je sklopljen Ugovor o odlaganju kućnog otpada. Odlagalište je veličine 34 ha, ima vodoprivrednu i sanitarnu suglasnost, no nema građevinsku ni uporabnu dozvolu. Na odlagalištu se godišnje, uz komunalni, odloži i 10.889 tona tehnološkog otpada.

Prema "Programu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom za Županiju Osječko - baranjsku" (ŽG 9/96) smanjenje količina i zbrinjavanje otpada postavlja se kao neodgodiva zadaća u zaštiti i unapređenju stanja okoliša i zdravlja ljudi. Prioritetni zadatak jedinica lokalne samouprave trebao bi stoga u narednom razdoblju biti uređenje odlagališta otpada.

Također je potrebno poboljšati primarnu reciklažu i odvojeno prikupljanje otpada. Postupnim uvođenjem odvojenog skupljanja i iskorištavanja korisnih sastojaka iz komunalnog otpada mogu se bitno smanjiti troškovi odlaganja, proširenja i održavanja odlagališta, te ostvariti prihod od prodaje materijala koji se mogu iskorištavati kao sekundarne sirovine. Uz sve ove financijske efekte ujedno se minimalizira štetan utjecaj na okoliš. U gradu Valpovu je potrebno stoga uspostaviti sustav gospodarenja komunalnim otpadom, te riješiti odvojeno skupljanje pojedinih korisnih komponenti komunalnog otpada. Uz pretpostavku da se u cijelosti koristi potencijal količina kroz izdvojeno skupljanje papira i kartona, stakla, metala i biološkog otpada, odlagalo bi se svega cca 50 % ukupne količine komunalnog otpada, što znači da je vijek trajanja odlagališta komunalnog otpada moguće znatno produžiti. U Valpovu je stoga potrebno organizirati suvremenu službu prikupljanja komunalnog otpada koja će organizirati odvojeno prikupljanje komunalnog otpada po vrsti (bijelo i obojeno staklo, papir, istrošene baterije, organski otpad, PET i limena ambalaža i sl.), a na nekoliko lokacije u gradu urediti i tzv. "reciklažna dvorišta" na kojima bi građani uz navedene mogli odlagati i ostale vrste komunalnog otpada (krupni otpad, metalni otpad, otpadna ulja, kiseline i sl.).

Opasni i posebni otpad

Problematika zbrinjavanja opasnog i posebnog (nisko i srednje radioaktivnog) otpada ima osobitu važnost s gledišta zaštite okoliša i prirodnih resursa, te je zakonom ustrojeno njegovo zbrinjavanje na razini Države. Trajno odlaganje opasnog, nisko i srednje radioaktivnog otpada koji se pojavljuje u industriji, energetici, zdravstvu i drugim djelatnostima Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99) utvrđeno je na prostoru Sisačko - moslavačke županije na lokalitetu Trgovska gora.

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornim planom Osječko - baranjske županije u Valpovu je utvrđena obveza izgradnje građevine za skladištenje opasnog otpada - sabirališta.

³⁶ izvodi iz "Informacije o zaštiti okoliša" koju je u lipnju 1998. izradio Upravni odjel za gospodarstvo i društvene djelatnosti Grada Valpova

³⁷ prema podacima "Dvorac" d.o.o. za komunalne djelatnosti, Valpovo, dopis broj 40-2/2002. od 25.01.2002. god.

3.6. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite površina

3.6.1. UVJETI I NAČIN GRADNJE

3.6.1.1. Oblici korištenja

Oblici korištenja prostora na području grada Valpova definirani su u skladu s prirodnim i urbanističko - arhitektonskim datostima prostora, te prema stupnju konsolidiranosti predjela i u skladu s planiranom namjenom prostora.

ODRŽAVANJE I MANJI ZAHVATI SANACIJE GRAĐEVINA

Na pretežno konsolidiranim gradskim prostorima štiti se i uređuje urbanistička cjelina naselja i poboljšava kvaliteta stanovanja dovršenjem postojećih i uvođenjem novih sadržaja (prvenstveno sadržaji društvenog i komunalnog standarda). Čuva se i održava postojeća urbana matrica ulica, trgova i osobito zelenih površina, te se čuvaju elementi identiteta i slike naselja, te karakteristične vizure.

Nova gradnja moguća je na postojećoj parcelaciji, te interpolacijama i zamjenama dotrajalih građevina, ali jedino uz direktan pristup na kolni javni put. Preparcelacija u svrhu gradnje novih urbanih poteza provodi se isključivo na temelju dokumenata prostornog uređenja užih područja.

Rekonstrukcija, dogradnja i nadogradnja građevina moguća je uz uvjet usklađenosti s okolnom gradnjom u pogledu gabarita i oblikovnih karakteristika.

Na području povijesne jezgre grada Valpova građevne intervencije na zaštićenim građevinama moguće su u skladu s detaljnim propozicijama nadležne službe zaštite. Za izgradnju javnih sadržaja u gradskom centru i važnijim urbanim potezima preporuča se provođenje javnih ili pozivnih urbanističko - arhitektonskih ili arhitektonskih natječaja.

SANACIJA GRAĐEVINA I DIJELOVA NASELJA

(promjena stanja građevina: uklanjanje, zamjena, rekonstrukcija, obnova)

Na djelomično konsolidiranim gradskim prostorima planira se kompletiranje urbanističke cjeline naselja povećavanjem gustoće naseljenosti, komunalnim opremanjem i izgradnjom društvenih sadržaja.

Nova gradnja moguća je na postojećoj parcelaciji (interpolacije i zamjene objekata), ali i urbanim uređenjem prostora i transformacijom u svrhu sanacije i urbanizacije koja se u pravilu vrši na temelju dokumenata prostornog uređenja užih područja kojima će se predvidjeti gradnja nove ulične mreže, te mreže javnih prostora i građevina.

REKONSTRUKCIJA DIJELOVA NASELJA

(promjena načina korištenja radi poboljšanja funkcionalnosti)

Na urbano nedefiniranim prostorima UPU-om je planirana rekonstrukcija i transformacija postojeće izgrađene strukture koja uključuje novu morfologiju i novu namjenu prostora.

Planirana rekonstrukcija i transformacija u svrhu temeljite rekonstrukcije dijelova naselja provoditi će se na temelju dokumenta prostornog uređenja užih područja kojima će se predvidjeti nova funkcionalna i prostorna urbana struktura kao i prometno i komunalno opremanje prostora.

NOVA GRADNJA

Nove urbane intervencije predviđaju se na dijelu neizgrađenih prostora u gradu koji je moguće manjim intervencijama kvalitetno infrastrukturno opremiti, te kojima je moguće uvođenje novih sadržaja u gradsko tkivo. Na prostoru obuhvata UPU-a najveći dio prostora za novu izgradnju odnosi se prvenstveno na poslovne gospodarske i rekreacijske sadržaje.

Za zahvate na područjima predviđenim za novu gradnju obvezno se predviđa izrada dokumenta prostornog uređenja užih područja, te će se prostor uređivati na temelju urbanističkim planom utvrđene parcelacije i nove organizacije prostora.

3.6.1.2. Način gradnje

Način i uvjeti gradnje stambenih, gospodarskih i društvenih građevina na građevnom području Valpova detaljno su definirani provedbenim odredbama UPU-a koje su sastavni dio Odluke o donošenju UPU-a grada Valpova koju donosi Gradsko vijeće.

OBITELJSKE STAMBENE GRAĐEVINE

(jednoobiteljske i višeobiteljske)

Način gradnje obiteljskih stambenih građevina na području grada Valpova može biti :

- samostojeći - građevine koje se niti jednom svojom stranom ne prislanjaju na susjedne građevne čestice,*
- poluprislonjeni - građevine koje se jednom svojom stranom prislanjaju uz susjednu građevinu,*
- prislonjeni - građevine koje se dvijema svojim stranama prislanjaju uz susjedne građevine.*

U sklopu provedbenih odredbi UPU-a grada Valpova tablično su određeni okviri za dimenzioniranje građevnih čestica obiteljskih stambenih zgrada (minimalna širina i dubina, minimalna površina, maksimalni koeficijent izgrađenosti), ovisno o načinu gradnje.

Izuzetno građevna čestica može biti manja od propisane :

- u slučaju zamjene postojeće građevine, odnosno interpolacije u izgrađenim dijelovima grada, s time da brutto izgrađenost parcele ne smije biti veća od 60 %,*
- za interpolaciju uglovnih građevina u izgrađenim dijelovima grada, brutto izgrađenost može biti i veća, ali ne veća od 80 %.*

Uz stambenu građevinu se mogu graditi pomoćne, gospodarske i poslovne građevine i to :

- *prislonjene uz stambenu građevinu na poluugrađeni način,*
- *odvojeno od stambene građevine,*
- *na međi.*

Površina pomoćne građevine uračunava se u površinu izgrađenosti čestice.

Visina gradnje određuje se dokumentima prostornog uređenja užih područja. Za gradnju u području za koje nije izrađen dokument prostornog uređenja užeg područja dozvoljava se gradnja obiteljskih stambenih građevina maksimalne visine od tri nadzemne etaže, odnosno maksimalna visina sljemena obiteljske stambene građevine ne smije prelaziti visinu od 12,0 m od kote uređenog terena.

U sklopu građevine se po potrebi može graditi podrum, te uređivati potkrovlje u kojima se mogu uređivati prostori za korištenje u stambene, poslovne ili gospodarske svrhe. Rekonstrukcija krovnih terasa i tavana postojećih stambenih građevina moguća je u svrhu privođenja stambenoj, poslovnoj ili drugoj namjeni. Potkrovlje ili mansarda uređeni za stanovanje ili poslovnu namjenu kojima je visina nadozida veća od navedene visine smatraju se etažom.

Stambene građevine u higijenskom i tehničkom smislu moraju zadovoljiti važeće standarde vezano na površinu, vrste i veličine prostorija, te biti obavezno opremljene sanitarnim čvorom.

Priključivanje građevina na prometnu i komunalnu (vodovod, kanalizacija, plinska, toplovodna, elektroenergetska i telefonska mreža) infrastrukturu obavlja se na način pripisan od nadležne komunalne službe.

VIŠESTAMBENE STAMBENE GRAĐEVINE

Višestambene građevine na području grada Valpova ne smiju biti više od pet nadzemnih etaža, uz mogućnost izgradnje podruma, odnosno maksimalna visina sljemena višestambene građevine ne smije prelaziti visinu od 18,0 m od kote uređenog terena.

Površina građevne čestice višestambenih građevina određuje se za svaku pojedinačnu građevinu u skladu s potrebama te građevine i obuhvaća zemljište ispod građevine i zemljište potrebno za redovitu upotrebu građevine.

JAVNE GRAĐEVINE I GRAĐEVINE DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

Pod građevinama javnih i društvenih djelatnosti podrazumijevaju se sadržaji uprave, socijalne zaštite, zdravstvene zaštite, predškolskog odgoja, osnovne i srednje škole, visoka učilišta, sadržaji kulture, športsko rekreativne građevine i vjerske i crkvene građevine.

Javne građevine i građevine društvenih djelatnosti izgrađuju se na zasebnim česticama javne i društvene namjene ili u zonama mješovite ili gospodarske namjene.

Za potrebe gradnje predškolskih i školskih ustanova primjenjuju se, pored zakonskih odredbi, i normativi i standardi propisani provedbenim odredbama. Na građevnoj čestici predškolskih i školskih ustanova potrebno je osigurati površinu za zgradu, prostor za odmor i rekreaciju, prostor za vanjske športske terene, prostor za zelene površine i druge aktivnosti.

U sklopu građevina vjerskih ustanova, uz sakralni prostor, moguća je i gradnja pratećih i pomoćnih prostora potrebnih za njegovo funkcioniranje, dok je u sklopu građevne čestice potrebno osigurati javni prostor za okupljanje vjernika.

Građevine iz ostalih područja društvenih djelatnosti (uprava, zdravstvo, kultura, znanost i socijalna djelatnost) mogu se graditi u sklopu površina mješovite ili javne i društvene namjene i to po mogućnosti na istaknutim lokacijama i na način da pridonose kvaliteti slike grada.

Za građevine društvenih djelatnosti koje se grade u sklopu povijesne jezgre, u njenim kontaktnim područjima, te na ostalim istaknutim lokacijama u gradu preporuča se provođenje javnog ili pozivnog urbanističko - arhitektonskog natječaja.

GRAĐEVINE GOSPODARSKIH DJELATNOSTI

Pod gospodarskim građevinama podrazumijevaju se poslovne građevine i proizvodni pogoni (čiste industrije, servisne i zanatske djelatnosti, skladišta i servisi), te ostale djelatnosti koje svojim radom i postojanjem ne ugrožavaju ostale funkcije i okolinu u naselju. U sklopu zona gospodarskih djelatnosti omogućena je i gradnja pratećih sadržaja koji su definirani provedbenim odredbama.

Građevine gospodarskih djelatnosti mogu se izgrađivati u zonama mješovite gradnje (manji sadržaji) ili u posebnim zonama gospodarskih djelatnosti.

Gradnja u zonama gospodarskih djelatnosti izvodi se na temelju dokumenata prostornog uređenja užih područja.

Za izgradnju građevina u zonama gospodarskih djelatnosti (poslovne i proizvodne djelatnosti) UPU-om grada Valpova propisani su slijedeći uvjeti gradnje:

- maksimalni koeficijent izgrađenosti (odnos površine zemljišta pod građevinom i ukupne površine građevne čestice) iznosi do 0,60,
- maksimalni koeficijent iskorištenosti (odnos ukupne brutto izgrađene površine i ukupne površine građevne čestice) iznosi do 0,80,
- najmanje 20 % od ukupne površine čestice mora biti ozelenjeno,
- visina sljemena ne smije biti viša od 18,0 m, osim u iznimnim slučajevima kada je to nužno zbog planirane tehnologije proizvodnog procesa.

Prigodom planiranja, projektiranja i odabira pojedinih sadržaja i tehnologija osigurat će se propisane mjere zaštite okoliša (zaštita od buke, smrada, onečišćavanja zraka, zagađivanja podzemnih i površinskih voda i sl.), te će se isključiti one djelatnosti i tehnologije koje onečišćuju okoliš ili ne mogu osigurati propisane mjere zaštite okoliša i kvalitetu života i rada na prostoru dosega negativnih utjecaja.

3.6.2. MJERE ZAŠTITE PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I POSEBNOSTI I KULTURNO – POVIJESNIH I AMBIJENTALNIH CJELINA

3.6.2.1. Mjere zaštite prirodne baštine ³⁸

Temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN 162/03) na području obuhvata UPU Valpova zaštićeni su slijedeći dijelovi prirode:

- bijela topola u Valpovu - spomenik prirode - rijetki primjerak drveća,
- perivoj oko dvorca Prandau - Normann - spomenik parkovne arhitekture.

Bijela topola (Populus Alba L.) u Osječkoj ulici u Valpovu registrirana je 1965. godine i upisan u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti pod registarskim brojem 194 kao spomenik prirode - rijetki primjerak drveća³⁹. Zaštićeno stablo svojim dimenzijama (visina 37 m, opseg od 6,4 m u prsnoj visini) i lijepim habitusom dominira uličnim potezom Osječke ulice. Stablo je staro oko 150 godina.

Perivoj uz dvorac Prandau - Normann zaštićen je 1958. godine i pod registarskim brojem 32. upisan u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti kao hortikulturni spomenik (spomenik vrtne arhitekture - park)⁴⁰.

Valpovački perivoj

---

³⁸ prema dopisu: MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PROSTORNOG UREĐENJA, Uprava za zaštitu prirode (dopis klasa: 612-07/02-01/30, urbroj: 531-06/2-2-ED-02-2 od 17. siječnja 2002. godine)

³⁹ Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 162/03) spomenik prirode je pojedinačni neizmjenjeni dio ili skupina dijelova žive ili nežive prirode, koja ima znanstvenu, estetsku ili kulturno - povijesnu vrijednost. Na spomeniku prirode i u njegovoj neposrednoj blizini nisu dopuštene radnje koje ugrožavaju njegova obilježja i vrijednosti.

⁴⁰ Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 162/03) spomenik parkovne arhitekture (hortikulturni spomenik) je artificiozno oblikovan prostor koji ima veću estetsku, stilsku, umjetničku, kulturno-povijesnu ili znanstvenu vrijednost. Na spomeniku parkovne arhitekture i u njegovoj blizini nisu dopušteni zahvati kojima bi se promjenile ili narušile njegove neizmjenjene vrijednosti.

Zaštićena površina perivoja (uključivo dio šume Zverinjak) iznosi 24,5 ha. Perivoj uz dvorac Prandau - Normann jedan je od najvrijednijih primjera parkovne arhitekture u Hrvatskoj. Osobite vrijednosti perivoja su barokna zamisao oblikovanja krajolika iz 18. st., kojega se tragovi naziru i danas, te pejzažni parkovni prostori tipični za englesku parkovnu arhitekturu. Valpovački park se izdvaja od drugih parkova u Hrvatskoj i po vrijednosti, starosti i rijetkosti egzotičnih primjeraka dendroflora.

Ostali gradski parkovi i zelene površine zaštićeni su kao gradske zelene površine, ali ne ulaze u zakonom propisane kategorije zaštite prirode.

3.6.2.2. Mjere zaštite graditeljske baštine ⁴¹

Valorizacija povijesne cjeline

Od nastanka urbane aglomeracije u srednjem vijeku do danas, Valpovo je podijeljeno na dva dijela: feudalni plemićki utvrđeni grad i civilno, plebejsko, zanatsko - trgovačko i vjersko podgrađe. Tijekom stoljeća, nestalo je srednjovjekovnog i turskog, orijentalnog podgrađa, iako znamo za njihovo postojanje, a današnje podgrađe je rezultat urbanizacije od XVIII do XX stoljeća. Uslijed obrambene funkcije dvorac je oduvijek bio izoliran prstenom opkopa, palisada i brisanog prostora, a nakon gubitka obrambenog značaja, izoliranost omogućuje distanciranje zemaljskog gospodara i podložnika. Zbog toga je oko dvorca podignut veliki, ograđeni perivoj, a naselje je formirano na lijevoj, nasuprotnoj obali Karašice.

Na sjecištu lokalnih komunikacija, nastao je izdužen, ljevkast trg sa župnom crkvom, gradskom vijećnicom, svratištem i nizom kuća valpovačkih činovnika, zanatlija, trgovaca i malih zemljišnih posjednika. S njega se zrakasto pružaju široke ulice s nizovima malih, ruralnih kuća. Kroz tu urbanu strukturu vijuga rječica Karašica, slobodno formirajući svoj ravničarski, meandarski tok, nezavisno od pružanja uličnih pravaca, dvorišta i vrtova. Na malom prostoru je nastao jedinstven krajolik u kome je prirodni pejzaž ravničarske rječice, slavonske šume i obrađenih polja, srastao sa kultiviranom šumom zvjerinjaka i perivoja engleskog pejzažnog parka, srednjovjekovnim plemićkim gradom i kasnobaroknim provincijskim gradićem.

Iz vrijednosne analize možemo izvući zaključak o postojanju dviju prostornih osobitosti, dvaju zaokruženih ambijenata: dvorca s perivojem i kasnobaroknog, provincijskog suburbija. Ali, razdvojiti ih je moguće samo na spoznajnoj, spekulativnoj razini. U stvarnosti su oni toliko srasli da ih je nemoguće razdvojiti i doživiti kao odvojene ambijente.

Jednu mikrocjelinu tvori srednjovjekovna utvrda s cilindričnom kulom, neogotičkom kapelom i barokno - klasicističkim dvorcem Prandau - Normann. U njenom sastavu su i gospodarske vlastelinske građevine (štale-konjušnice) smještene jugozapadno od dvorca, te prostrani park i perivoj sa šumom Zverinjak.

Druga se spomenička skupina nalazi na istočnoj strani Karašice uz glavni gradski Trg kralja Tomislava. Čine ju barokna župna crkva Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije,

---

⁴¹ izvori podataka:

- izvodi iz elaborata: Konzervatorska podloga za Urbanistički plan uređenja grada Valpova, izrađivač: Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Osijeku (autori studije: Vesna Kezunović, dipl. arheolog; Snježana Klarić, prof.; Drago Kretić, prof.; Tone Papić, dipl. ing. arh.; računalna obrada: Dražen Vučak, građ. teh.; pročelnik: Zvonko Bojčić, prof.), Osijek, travanj 2003. godine
- dopisi: MINISTARSTVO KULTURE, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Osijeku (dopis klasa: 350-02/02-01/01, urbroj: 532-10-3/14-02-28 od 14. siječnja 2002. godine, dopis klasa: 350-02/02-01/01, urbroj: 532-10-3/4-02-51 od 22. ožujka 2002. godine i dopis klasa: 350-02/03-01/07, urbroj: 532-10-3/14-03-05 od 17. siječnja 2003. godine)

jednokatni barokni župni dvor, te historicistička katnica stare škole i neogotička skulptura "Okrunjena kraljice Neba moli za nas" iz 1900. godine koja zatvara južnu stranu trga. Zapadnu stranu Trga kralja Tomislava, danas još djelomično sačuvanu, tvori niz prizemnica i katnica manje spomeničke vrijednosti na čijim su pročeljima, unatoč brojnim suvremenim intervencijama, uočljivi ostaci historicističkih i secesijskih stilskih elemenata. Ovaj se niz, koji je organski srastao s rijekom Karašicom u pozadini, nadovezuje preko mosta, na južni dio Gupčeve ulice koja pak sa sjevernim dijelom Relkovićeve čini drugi dio mikrocjeline koji se nadovezuje na zapadnoj strani Karašice. Formirane na opkopu srednjovjekovne utvrde, južni dio Gupčeve i sjeverni dio Relkovićeve ulice, poput štita okružuju dvorac i tvore ambijent čija se vrijednost očituje u kontrastnom odnosu male arhitekture s impozantnom veličinom utvrde - dvorca. U njihovom neposrednom zaleđu pruža se prema periferiji ulica Lj. Gaja, sa skupinom tradicijskih ruralnih građevina. Slično su izgledale sve ostale valpovačke ulice, čije zrakaste, poput paukove mreže raspoređene ulične tokove povezuju uske i izdužene parcele, ali je samo ovdje sačuvan njihov specifični karakter u neposrednoj blizini središta naselja.

Posebnu vrijednost ambijentu daje rječica Karašica. Zbog velikih oscilacija vodostaja, ulice i trgovi su bježali od njene blizine, pa ona nesputano vijuga rubovima vrtova. Grad joj je okrenuo leđa, ali je zato ostao nedirnut naravni izgled njenih obala, nasuprot većini drugih rječica koje su gradovi okovali i pretvorili u odvodne kanale.

Vizure

Najznačajnije valpovačke vizure, koje su zbog svoje snažne slikovitosti postale znakovi raspoznavanja Valpova, pružaju se prema njegovu središtu i ishodištu – dvorcu i utvrđi. Jedna se, dolazeći s istoka, kroz perspektivu Osječke ulice, otvara prema pročelju dvorca s tornjem u osi, dok se druge otvaraju sa sjeverozapadne strane, iz Gupčeve i Strossmayerove ulice i sa Zelenog brijega prema srednjovjekovnoj kuli. Sa zapadne strane manje je izražena, ali isto tako zanimljiva vizura iz ulice Lj. Gaja prema dvorcu i njegovom visokom tornju. Izdužena, ljevkaasta forma Trga kralja Tomislava omogućuje sagledavanje njegove cjelovitosti i otvorene vizure sa juga i sjevera.

Postoji još niz manje karakterističnih ali vrlo slikovitih vizura uz obale Karašice, koje nemaju amblematsku vrijednost glavnih vizura, ali cijelom ambijentu daju idiličan ugođaj.

pogled na centar Valpova i obale Karašice sa sjeverozapada

Krajolik

U stvaranju slike Valpova važnu ulogu ima krajolik u kojemu je nastao i s kojim je srastao. Valpovo je stoga nemoguće zamisliti bez vijugavog toka Karašice, rukavca Jadike, šume Zvjerinjak, širokog obzora oranica i ostataka slavonske hrastove šume. Kao iznimnu vrijednost treba istaknuti valpovački perivoj i park, jedan od najvrijednijih primjera pejzažne parkovne arhitekture u Hrvatskoj.

Popis spomenika kulturne baštine

Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture, Konzervatorski odjel u Osijeku, izradila je detaljan popis spomenika kulturne baštine na području grada Valpova.

I. Povijesna graditeljska cjelina

naziv spomenika	vrsta spomenika	status spomenika
- Urbanistička cjelina Valpovo	urbanistička cjelina	registrirani, REG 143

II. Građevina, sklop ili dio građevine s okolišem

naziv spomenika	vrsta spomenika	status spomenika
II.1. GRADITELJSKI SKLOP :		
- Dvorac Prandau - Normann	profani	registrirani, REG 1
- Srednjovjekovna cilindrična kula u sklopu dvorca Prandau - Normann	profani	registrirani, REG 448
II. 2. CIVILNE GRAĐEVINE :		
- Stambena prizemnica Burjan, Osječka 9	profani	registrirani, REG 465
- Kompleks bivših grofovskih štala, Relkovićeva ulica	profani	preventivna zaštita, PREV 62/4
- Jednokatnica hotela	profani	preventivna zaštita, PREV 62/1
- Stara škola, Trg kralja Tomislava 14		u postupku prev. zaštite i registracije
- Župni dvor, Trg kralja Tomislava 12		u postupku prev. zaštite i registracije
- Kuća u ulici M. Gupca 18		u postupku prev. zaštite i registracije
II. 3. SAKRALNE GRAĐEVINE :		
- Župna crkva Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije	sakralni	registrirani, REG 104
- Kapela sv.Roka s grobnicom obitelji Prandau - Normann	sakralni	preventivna zaštita, PREV 62/2
- Kapela sv.Križa	sakralni	evidentirano, lokalni značaj
- Križni put na groblju	sakralni	u postupku prev. zaštite i registracije

III. Etnološka baština

naziv spomenika	vrsta spomenika	status spomenika
- Štagalj, M.Gupca 106	etnološki	evidentirano, lokalni značaj
- Kuća, Gajeva 52	etnološki	evidentirano, lokalni značaj
- Kuća, J.J.Strossmayera 38	etnološki	evidentirano, lokalni značaj
- Kuća, M.Gupca 94	etnološki	evidentirano, lokalni značaj

IV. Memorijalna baština

naziv spomenika	vrsta spomenika	status spomenika
- Spomenik Matiji Petru Katančiću	spomenik	u postupku prev. zaštite i registracije
- Spomenik Majke Božje na Trgu kralja Tomislava	spomenik	u postupku prev. zaštite i registracije
- Spomen-bista S.Petnjarića, Osječka ulica	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj
- Spomenik palim borcima i ŽFT - u parku	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj
- Spomen ploča na kući borca Mitrović R., Bana J.Jelačića 73	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj
- Sp.ploča na kući borca Gorjanac Đ., Zrinski - Frankopana 11	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj
- Spomen ploča na kući borca u Osječkoj 60	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj
- Spomen ploča na kući borca S.Vujaklije, Bana J.Jelačića 19	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj
- Spomen ploča na kući borca I.Petrović, Lj.Gaja 73	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj
- Spomen ploča na kući borca R.Španović, Bana J.Jelačića 41	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj
- Sp.ploča na kući borca S. Petujarića, Bana I.Mažuranića 14	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj
- Sp.pl. na kući borca Majstorović M., Trg kralja Tomislava 4	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj
- Spomen ploča na kući borca Lj.Špehara, M.Gupca 27	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj
- Skupna grobnica palih boraca JA - na groblju	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj
- Spomen bista revol. Đ. Salaja, Đ. Salaja 5	NOB spomenik	evidentirano, lokalni značaj

V. Arheološki lokaliteti

naziv spomenika	vrsta spomenika	status spomenika
- "Staro Valpovo" - prapovijesno, antičko i srednjevjekovno nalazište	arheološki	u postupku prev. zaštite i registracije

Zone zaštite urbanističke cjeline⁴²

Zona A - zona prvog stupnja zaštite odnosno zona potpune zaštite strukture

Zona obuhvaća registrirani kompleks dvorca Prandau - Normann sa srednjovjekovnom utvrdom i kulom na kat. čestici br. 1948, čestice 1890 i 1891 s vlastelinskim konjušnicama u Relkovićevoj ulici, te kat. č. 1936, 1935 i 1934 parka i perivoja na koje se nadovezuje kat. čestica br. 3094. dijela korita Karašice. U ovoj je zoni obvezna puna zaštita supstance, oblika i fizionomije, a u najvećoj mogućoj mjeri tradicije i funkcije prostora i sadržaja. Uvođenje novih struktura je isključeno.

dvorac Prandau - Normann

Zona B - zona drugog stupnja zaštite odnosno zona djelomične zaštite strukture

Zona obuhvaća područje oko zone A, koje se proteže od čestice 1889/3 u Relkovićevoj ulici koju prati do raskrižja s Gupčevom ulicom i spušta se Gupčevom prema jugu do čestice 1949. Zatim se nastavlja na drugi paralelni niz kojeg čine ulice I. L. Ribara i to od kat. čestice 2579 odnosno 2592 na jugu, pa preko Trga kralja Tomislava do Strossmayerove ulice gdje završava zaključno s kat. česticama 1984/2 odnosno 2008. Prema istoku se zona B širi uz južni rub parcela Osječke ulice od čestice 2576 do 2574.

U zoni je obvezna zaštita osnovnih elemenata strukture ambijenta. Potpuna zaštita odnosi se na zaštitu glavnih ekspozicija, fizionomiju urbanih interijera, gabarita i sl. Dopuštaju se manje intervencije i nužno prilagođavanje supstance suvremenim potrebama.

---

⁴² Mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara na području grada Valpova utvrđene su na temelju dokumentacije koja je o mjerama zaštite kulturne baštine izradilo Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine - Konzervatorski odjel u Osijeku (elaborat: "Konzervatorska podloga za Urbanistički plan uređenja grada Valpova", Osijek, travanj 2003. godine).

Zona E - kontaktna zona odnosno zaštite ekspozicije

Zona se proteže Osječkom ulicom od istoka i kat. čestica 2323/1 odnosno 2540 pa do kat. čestice 2573 u Osječkoj ulici odnosno do kat. čestice 1996 na Trgu kralja Tomislava. Drugi dio zone obuhvaća Gajevu ulicu od čestica na zapadu br. 1887 odnosno 1215/1 do 1888 odnosno 1200 na istoku.

U zoni je obvezna zaštita pojedinačnih elemenata strukture i osiguranje ekspozicije vrijednosti zona A i B. Zaštita podrazumijeva kontrolu gabarita, zadržavanje karaktera gradnje, očuvanje vrijednih vizura i sl. Dopustive su veće intervencije uz pridržavanje osnovnih načela.

Zona K - zona zaštite krajolika

Zona prati korito rijeke Karašice i sastoji se od tri dijela.

Prvi dio obuhvaća Karašicu (kat. č. 3094) i parcele Osječke ulice od 2320/1 i 2318 odnosno 2541 na istoku, proteže se južnim parcelama zaključno sa česticom 2566 i nastavlja Ulicom D. Pejačević uz sjeverni rub parcela od čestice 2591 do 2582 odnosno 2575. Drugi dio zone proteže se od juga Strossmayerovom ulicom od čestice 947 i nastavlja se prema sjeveru uz istočni rub parcela zaključno s česticom 328/1 donosno 310. Prema zapadu širi se uz južnu stranu ulice A. B. Šimića sjevernim rubovima parcela do čestice 1094 i spušta se prema jugu uz zapadnu stranu Stepinčeve ulice, siječe Gupčevu ulicu uz koju se proteže prateći zapadni rub parcela od čestice 1150 do čestice 1178, te se proteže uz južni rub parcela Ulice kralja P. Krešimira IV gdje završava s kat. česticom 1965. Treći dio zone obuhvaća trokut valpovačkog parka kojeg s juga obrubljuje prometnica (obilaznica), a obuhvaća čestice 2771 na zapadu, 2770/1 na istoku i 2772 na jugu.

Zaštita podrazumijeva očuvanje integralnih, prirodnih i kulturno-povijesnih vrijednosti naselja u cjelini, što znači očuvanje postojećih kompozicijskih međudnosa urbanih i prirodnih vrijednosti.

Zona I - zona istraživanja odnosno arheološka zona

Zona obuhvaća područje dva arheološka lokaliteta:

1. "Staro Valpovo", prapovijesno, antičko i srednjovjekovno nalazište na lokaciji Odlagališta otpada, na dijelu k.č.br. 511 k.o. Valpovo na površini cca 200 x 100 m. Na preostalom, najvećem dijelu navedene katastarske čestice slojevi su odloženog otpada, tako da nije moguće odrediti rasprostranjenost lokaliteta. Ipak, brojni arheološki nalazi ulomaka prapovijesne keramike, ljudskih kostiju koji upućuju na postojanje groblja, zatim nalaza novca, fibula, stakla, keramike, prstena, perlica, metalnih predmeta iz antičkog, te ulomaka keramike iz srednjovjekovnog razdoblja ukazuju na postojanje vrijednog, višeslojnog, arheološkog nalazišta.
2. Arheološka zona unutar zaštićene urbanističke cjeline, k.č.br. 1948 i 1936. Prema planu Valpova nastalom krajem XVII st., na položaju današnjeg parka između dvorca i potoka Jadike, nalazilo se srednjovjekovno utvrđeno podgrađe okruženo obrambenim opkopom, što će biti predmetom budućih arheoloških istraživanja.

Mjere zaštite urbanističke cjeline

Postojeću, povijesno formiranu cjelinu Valpova potrebno je sačuvati, a urbanizaciju prvenstveno usmjeriti na povećanje urbanih standarda uz eventualno povećanje gustoće i visine izgradnje, unutar ograničenja koja određuje zaštita spomeničkih i životnih vrijednosti prostora. Zato urbani razvoj treba usmjeriti na izgradnju novih urbanih zona u smjeru pružanja glavnih saobraćajnica, ostavljajući zeleni neizgrađeni pojas prema postojećoj, zaštićenoj cjelini. Od posebne je važnosti očuvanje neizgrađenog zelenog pojasa uz Karašicu, vraćanje izvornog prostornog sklopa na Trgu kralja Tomislava i zadržavanje tipološkog karaktera širokih slavonskih ušorenih ulica.

U zoni istraživanja, tj. zaštićenim arheološkim lokalitetima, svi zemljani radovi koji uključuju kopanje zemljišta dublje od 40 cm, moraju se izvesti ručnim iskopom pod nadzorom i uputama arheologa, uz prethodno utvrđene posebne uvjete zaštite i odobrenje nadležnog

Konzervatorskog odjela, koji može propisati i prethodno izvođenje zaštitnih arheoloških iskopavanja i istraživanja. Sva izgradnja uvjetovana je rezultatima arheoloških istraživanja, bez obzira na prethodno izdane uvjete i odobrenje.

Unutar područja zone A (Dvorac Prandau-Normann, srednjovjekovna utvrda s kulom, vlastelinske konjušnice u Relkovićevoj ulici i park-perivoj) nije dozvoljena nikakva nova izgradnja, a moguća je samo obnova i rekonstrukcija postojećih građevina, adaptacija neiskorištenih prostora i podizanje općeg standarda građevina. Sve intervencije trebaju biti usmjerene na obnovu i prezentaciju izvornih vrijednosti ambijenta, građevnog stila građevina i osiguranje namjene koja treba biti što bliža izvornoj.

Zona B je područje vrijednih mikroambijenata, ambijentalno očuvanih poteza zgrada povijesnog mjerila i prepoznatljive lokalne tipologije gradnje. Unutar zone je nekoliko spomenički posebno vrijednih građevina: župna crkva sa župnim dvorom, stara škola, svratište, kapela sv. Roka, nekoliko kasnobaroknih građevina bivše vlastelinske uprave, kuća Burjan i manji broj etnološki zanimljivih objekata. Trg kralja Tomislava i Osječka ulica imaju najveću komercijalnu vrijednost i poklapaju se s tzv. glavnim pravcima urbaniteta Valpova. Kako je u njima koncentriran i najveći broj spomenički vrijednih građevina i ambijenata, u proteklom je razdoblju taj prostor bio poprište najvećih sukobljavanja i najvećih devastacija kulturne baštine.⁴³

Planom je potrebno što preciznije definirati moguće intervencije na tim lokalitetima. Na trgu su prisutne sve pojavnosti valpovačkog kulturno - povijesnog naslijeđa, a dosadašnja izgradnja je dovela njen sklad do ruba prostornog kaosa. Zato na trgu ne treba dozvoliti nikakvu daljnju novu izgradnju, primjenjujući kriterije i uvjete zone A – potpunu zaštitu postojeće strukture. Postojeće građevine je moguće adaptirati za ugostiteljske sadržaje, malu specijaliziranu trgovinu i stanovanje, zadržavajući sve povijesne značajke ambijenta.

Naglasak urbaniteta i smještaj poslovnih sadržaja treba preusmjeriti na Osječku ulicu, gdje je moguća cjelovita zamjena postojeće izgradnje.⁴⁴ Pri tom treba zadržati postojeći građevni pravac, a visinu gradnje ograničiti na max. P + 2 + P. Zbog širine ulice moguće je urediti obostrano parkiranje vozila, a izduženost parcela omogućuje dovoljno prostora za smještaj različitih sadržaja i produženje izgradnje u dubinu parcela.

Isti tip izgradnje je moguće provesti i na istočnoj strani Strossmajerove ulice, od Kolodvorske ulice do Zelenog brijega. U Relkovićevoj, Gajevoj i sjevernom dijelu Gupčeve ulice, moguće su interpolacije koje će gabaritima, morfološkom strukturom i primjenjenim materijalima biti usklađene s izvornim ambijentom. Nisu dozvoljene promjene građevnog pravca i parterne obrade ulica,⁴⁵ a max. dozvoljena katnost je P + 1 + P, ukoliko to omogućava neposredno okruženje parcele.

Unutar granica zaštićene cjeline nije dozvoljena gradnja na preostalim površinama zelenog pojasa uz Karašicu i dijelu zelenog pojasa između zaštićenog perivoja i obilaznice. Zbog zaštite pejzaža i vizura prema dvorcu i zvoniku župne crkve treba ograničiti izgradnju na području cijelog grada na max. P + 4.

Postojeći PUP centra Valpova sa pripadajućim izmjenama i dopunama treba staviti izvan snage i donijeti novi Detaljni plan uređenja za područje trga zajedno s dijelom Ulice M. Gupca i početkom Osječke ulice i Ulice Ive Lole Ribara.

U skladu s odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, za sve radove na nepokretnim kulturnim dobrima ili bilo koje intervencije unutar zaštićene urbanističke

⁴³ Početkom šezdesetih godina prošlog stoljeća srušena je stara gradska vijećnica i nekoliko zgrada pored nje, a umjesto njih podignuta nova robna kuća i nekoliko stambeno-poslovnih višekatnica. Nakon donošenja PUP-a centra Valpova 1981. god. devastiran je ambijentalni sklad trga, započela rušenja starih građevina i izgradnja zamjenskih, nesrazmjerno velikih gabarita i malih arhitektonskih dometa. Rušenje je doseglo kulminaciju 1991. godine donošenjem nelegalnih izmjena i dopuna PUP-a centra, koji je omogućio rušenje cijelog bloka na jugoistočnoj strani trga, uključujući i kuću Desaty iako je bila posebno registriran spomenik kulture.

⁴⁴ Izuzetak je kuća Burjan koja je registriran spomenik kulture.

⁴⁵ Treba zadržati zeleni pojas između prometnice i građevnog niza

cjeline, potrebno je **prethodno odobrenje** nadležnog konzervatorskog odjela. Tijekom postupka izdavanja lokacijske dozvole za rekonstrukcije, adaptacije ili obnovu nepokretnih kulturnih dobara, kao i izgradnju unutar zaštićene povijesne cjeline, dozvola mora sadržavati i **posebne konzervatorske uvjete** koje utvrđuje nadležni konzervatorski odjel. Isto tako i građevne dozvole nije moguće izdati ukoliko nije pribavljeno, spomenuto prethodno odobrenje.

Inspekcijske poslove za zone A, B, K i I, obavlja Inspekcijska služba Ministarstva kulture, odnosno djelatnici nadležnog konzervatorskog odjela, a u okviru svojih nadležnosti i nadležna građevna inspekcija.

Za uklanjanje građevina unutar zona zaštite (A, B, I) potrebno je prethodno mišljenje Hrvatskog vijeća za kulturna dobra sukladno čl. 62. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Za evidentirane (E) građevine (u prilogu iz popisa pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara), mjere zaštite se, u skladu s općim preporukama, provode na razini lokalnih gradskih i županijskih službi, te nije potrebno ishoditi mišljenja, uvjete i odobrenja nadležnog konzervatorskog odjela.⁴⁶

Temeljem čl. 17. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, odluku o proglašenju zaštićenog kulturnog dobra lokalnog značaja donosi predstavničko tijelo lokalne uprave uz suglasnost nadležnog konzervatorskog odjela.

Mjere zaštite arheoloških lokaliteta⁴⁷

Arheološki lokalitet "Staro Valpovo" (dio kčbr. 511 K.o.Valpovo) nalazi se u postupku preventivne zaštite kao prapovijesno, antičko i srednjovjekovno nalazište. Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99) regulirana je, između ostalog, i zaštita arheoloških nalazišta i nalaza, te se stoga na arheoloških lokalitete kao i na preostalo područje grada Valpova primjenjuju propisane odredbe iz ovog Zakona.

Arheološki lokalitet "Staro Valpovo" lociran je katastarskom česticom. Na tom se lokalitetu svi zemljani radovi, koji uključuju kopanje zemljišta dublje od 40 cm, moraju izvesti ručnim iskopom pod nadzorom i uputama arheologa, uz prethodno utvrđene mjere zaštite i odobrenje Konzervatorskog odjela u Osijeku, koji može propisati i prethodno izvođenje zaštitnih arheoloških iskopavanja i istraživanja. Svi planirani građevinski radovi uvjetovani su rezultatima arheoloških istraživanja, bez obzira na prethodno izdane uvjete i odobrenje.

Također, ukoliko bi se na preostalom području grada Valpova, prilikom izvođenja građevinskih ili bilo kojih drugih zemljanih radova naišlo na arheološko nalazište ili nalaze, osoba koja izvodi radove dužna je prekinuti radove te bez odlaganja obavijestiti Konzervatorski odjel u Osijeku, kako bi se sukladno odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara poduzele odgovarajuće mjere osiguranja te zaštite nalazišta i nalaza.

⁴⁶ Točan popis tih dobara će biti poznat tek nakon završene revizije svih rješenja o zaštiti i donošenja novih rješenja sa upisom u Registar kulturnih dobara.

⁴⁷ Mjere zaštite arheoloških lokaliteta na području grada Valpova utvrđene su na temelju dokumentacije koju je izradilo Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine - Konzervatorski odjel u Osijeku (dopis klasa: 350-02/03-01/07, urbroj: 532-10-3/14-03-05 od 17. siječnja 2003. godine).

